

ABHANDLUNGEN

der königlichen böhmischen

Gesellschaft der Wissenschaften.

Fünfter Folge zwölfter Band.

Von den Jahren 1861 - 1862.

(Mit 5 lithogr. Tafeln.)

Prag, 1863.

Geřabek'sche Buchdruckerei (K. Seyfried).

O ERBÍCH, PEČETĚCH

A

ZNACÍCH

STAVU KNĚŽSKÉHO

V

ČECHÁCH

VYPISUJE

ANTONÍN RYBIČKA.

(Pro pojednání král. České společnosti náuk v Praze. Část V. Svazek XII.)

V PRAZE, 1862.

TISK JEŘÁBKOVSKÉ KNIHTISKÁRNY (K. SEYFRIEDA.)

Důkladné studium dějepisu a místopisu domácího zmáhá se a zkvétá co den ve vlasti naší, hojných a působivých nalézajíc pěstitelů a dělníků; a třeba že není tu vždy náležitého uznání a výdatné pomoci materiální, může se historická muza naše honositi díly, kteráž s nejdafi-
lejšími zahraničnými pracemi toho způsobu nejen mohou býti porovnána, alebrž i nezdávka nad
ně vynikají. A však k tak zvaným pomocným vědomostem historickým, jakož jsou:
diplomatika, numismatika, genealogie, heraldika, sfragistika a t. p. — vyjímajíc snad jedinou
numismatiku — nepohlíželo se až posavad u nás v té míře, jak by toho sobě k úplnému
zdaru domácí historie a etnografie přáti a žádati bylo. Zvláště pak nedostalo se domácím pamá-
tkám heraldickým a sfragistickým: erbům, znakům a pečetem, takového povšimnutí, jak by
toho snad zasluhovaly. I nedá se ovšem tajiti, že stkvělá doba, kdež umění heraldické
pokládáno bylo mezi nejpřednější a nejplatnější vědomosti, a ti, kdož byli umění toho znalí, totiž:
heraltové, držáni bývali u veliké poctivosti, za příčinou změněných způsobů a okolností již již
pominula. Avšak přes to přese všechno mají vědomosti heraldické a sfragistické i nyní ještě ne-
malou podstatu do sebe a bylo by přáti, aby se za příkladem Angličanů, Francouzů a Němců i
u nás Čechoslovany památky erbovní a sfragistické a vztahující se k nim dáta sbíraly, pořádaly,
oceňovaly a u veřejnost podávaly. Neboť nelze upírati, že jsou nezdávka velmi platným průvodem
při rozeznávání rozepří právních, tu kde se týče nápadů a práv ke zboží a dědictvím rodinným;
že jsou důležitou pomůckou při posuzování a oceňování pravosti listin a památek podobných,
jakož i zhusta jediným vodítkem při zkoušení a vyhledávání paměti historických, poněvadž často
jenom jimi zachovala se alespoň jakás takás stopa a památka zakladatelů nebo dobrodinců našich měst,
hradů, staveb monumentálních, klášterů a podobných jim nadání milosrdných a nábožných a t. p.

Pročež nezdálo se nám býti věci maraou aneb nějakou jenom hříčkou, když obracíme zřetel
svůj k řečeným památkám, a vyhledáváním, sestavováním a oceňováním jich přičiníme se poněkud
k vzdělávání domácí heraldiky a sfragistiky, dvou to věd, jenž u nás — jakož již náš F. Palacký
toužil — dosavad ladem leží a sotva dle jména známy jsou.

Pročež sdělujeme tuto s krajany svými především některá dáta o erbích a pečetích, jichž
dle práva nebo obyčeje užívá stav kněžský v Čechách, přidavouce k nim též jakés takés jich vy-
obrazení a tu, kde nám to možné bylo, i vztahující se k nim listovní doklady, tak jak jsme je

z desk zemských, archivů veřejných a soukromých, z historických spisů tištěných a zápisek i sbírek přátel našich vyhledati mohli.

Znajíce pak nedokonalost této své první zkoušky a práce heraldické, jížto jsme poněkud přičiniti chtěli k domácí topografii církevní, připomínáme, že nám bude vysoce milé a vítané, jest-li muži nás u věci této spůsobilejší a zkušenější to, co tuto podáváme, z pramenů nám dosaváde neznámých nebo nepřístupných opravití a doplnití sobě nestíží.

K osobám a korporacím duchovním, jenž v Čechách užívají erbů a pečeti zvláštních, počítáme tyto:

I. Arcibiskupství Pražské.

Erb arcibiskupský skládá se ze štítu barvy černé, v němž na pětce leží břevno zlaté; za štítem vyniká u prostřed dvojitý kříž arcibiskupský, na levém rohu berla pastýřská, na pravém pak rohu spočívá infule zlatá; nad tím nadevším vznáší se zelený klobouk arcibiskupský s desíti třapci, a jest-li arcibiskup zároveň kardinálem, červený klobouk kardinálský s patnácti třapci po každé straně. — Erbu toho užíval již první arcibiskup Arnošt z Pardubic vedle přirozeného erbu svého (A, 1), a právo, užívati znaku toho, potvrdili arcibiskupství Pražskému s jinými výsadami a nadáními již císař Karel IV. r. 1352 a císař Rudolf II. r. 1603. — Arcibiskupové, jenž jsou rodu šlechtického, připojují k erbu výše vypsánému přirozený erb svůj na způsob štítu středního (A, 2). Pokud bývali arcibiskupové Pražští zároveň i velmistři rytířského řádu křižovníků s červenou hvězdou (za arcibiskupů Antonína, Martina, Zbyňka II. a t. d.), přidáván k erbu arcibiskupskému též znak řádu jmenovaného, jenž bude níže vypsán.

Titule knížecího užívají arcibiskupové Pražští od času arcibiskupa Zbyňka II., jemuž císař Rudolf II. majestátem na hradě Pražském dne 15. června r. 1603 daným (I), titule a hodnosti té znovu propůjčil neb obnovil, ježto prý již předchůdcové jeho od králů Václava II. (r. 1302), a Jana (r. 1315) i císaře Karla IV. (r. 1350) titulem tím nadáni byli, a jeho při všelikých příležitostech užívali.

II. Kapitola na hradě Pražském.

V nejstarší době, počínajíc od 13. až do 16. století, užívala kapitola na hradě Pražském i chrám katedrální cíli biskupství a arcibiskupství tamtéž erbů téhož, jakož i též pečeti k potvrzování a spečetování listův a potřeb z kanceláře biskupské i kapitulní vycházejících, s tím toliko rozdílem, že k spečetování listů důležitějších užíváno větší, při méně podstatných listinách a potřebách pak bráno k tomu pečeti menší. — Na větší pečeti (B) vyobrazení jsou sv. Vojtěch a sv. Václav v celé postavě, stojíce mezi třemi sloupy, oblouky spojenými, nad nimiž jakés věže vyniká, a držíce, onen berlu v levé a nějaké písmo v pravé, tento pak praporec v pravé a štít orlicí ozdobený v levé ruce. V obloucích nad jich hlavami jsou nápisy: „Sanctus Adalbertus“ a „Sanctus Venceslaus.“ Kolem pečeti běží mezi dvěma vroub-

kovanými okrají nápis tento v minuskule: „Sigillum + maius + capitoli + sacre pragensis + ecclesie“ V obrubě té a to pod sloupem prostředním mezi slovy „capitoli“ a „sacre“ jest štít polouokrouhlý s erbem biskupským a katedrálním, totiž: v černém poli zlaté břevno na příč položené.

Na menší pečetě (C) spatřuje se poprsí sv. Václava v brnění s korunou na hlavě, a s nápisem okolo hlavy běžícím: S. WENC-ESLAVS. Kolem pak poprsí celého čte se nápis: SECRETVM + CAPITVLI + ECCLESIAE + PRAGENSIS, a okolo toho běží okraj vroubkovaný. Menší této pečetě užíváno ještě v XVII. i na začátku XVIII. století, a teprv když císař Karel VI. majestátem dne 5. dubna r. 1715 vydaným propůjčil kapitole této titul: „semper fidelis“, přivzat titul ten i do pečetě menší. Na obnovené takto pečetě (D) viděti jest poprsí sv. Václava jako v starší pečetě s nápisem: S. WEN-CESLAVS a však s tímto opisem: SECRETVM SEMPER FIDELIS CAPITVLI S. METROPO. ECCL. PRAG. , okolo něhož vine se věnec z listů čtyřmi růžemi spojený.

Když po odstoupení čtvrtého arcibiskupa Konráda z Vechtý (r. 1421) Pražská stolice arcibiskupská po 140 let byla prázdná, užívala kapitola katedrálního chrámu Pražského, spravující po celý ten čas církevní záležitosti konsistoře pod jednou čili konsistoře horní, při tom i zvláštních pečetí, z nichž jsou nám dvě známy.

Obě tyto pečetě jsou podlouhlé na způsob vejce, a na obou jest obraz sv. Václava v celé postavě v brnění, drže praporec v pravé ruce, a však na jedné z nich (E), snad starší, jest bez koruny a drží v levé ruce štít s orlicí, po pravé straně má erb katedrální (štít černý se zlatým štychem na příč), po levé pak erb pánů Zajíců z Hazmburku (jak se podobá erb arcibiskupa Zbyňka I. + 1411) s tímto opisem v minuskule: „S. vicariatus + archiepiscopatus + pragensis;“ na druhé, pozdější pečetě (F) z doby té, když byl Jan biskup Olomúcký (+ 1430) administrátorem arcibiskupství Pražského, má sv. Václav klobouk knížecí na hlavě a po pravé straně erb kapitolní výše právě vypsáný, v levé ruce pak drží erb biskupství Olomúckého, totiž štít červený na příč rozdělený, z jehož horního pole čtyry, z dolního pak dvě špice bílé vynikají. Okolo obrazu čte se nápis tolikéž v minuskule: „Sigillum, vicariatus, ecclesiae et archiepiscopatus pragensis.“

Později užívala kapitola v nebytí arcibiskupa k spečetování potřeb svých jiné ještě pečetě (G), totiž medalionu, na němž tolikéž vyobrazen jest sv. Václav v brnění s korunou na hlavě, drže v pravé ruce praporec, v levé pak štít s orlicí, a máje u nohou na pravé straně štít s erbem katedrálním; okolo obrazu čte se nápis: SIGILLVM OFFICIALATVS ARCHIEPISCOPATVS PRAG.

Podobné pečetě a však způsobu ozdobnějšího (H) užívá nyní ještě kapitola Pražská, když stolice arcibiskupská jest prázdná, s tímto opisem: SIGILLVM RMI SEMPERQVE FIDELIS CAPITVLI METROPOLIT. SED. VACANTE.

Kromě případností výše připomenutých užívá nyní kapitola Pražská erbu tohoto, totiž: štítu černého na způsob srdce poněkud vykrojeného, v němž napříč leží břevno zlaté; nad štítem polo-

žena jest u prostřed infule zlatá s feflíky, za štítem pak vyniká na pravé straně berla zlatá, a na levé stříbrný kříž arcibiskupský.

K spečefování potřeb ekonomických a kasovních z kapitolní kanceláře vycházejících běže se od té doby, co tu vešel jazyk německý v užívání úřední, zvláštní pečeti menší (K), na níž vyobrazen jest sv. Vít v celé postavě, s opisem: „Prager Metropolitan-Kirchenkasse Siegel.“

Proboštství na hradě Pražském nemělo až do času probošta Jiřího Bertolda Pontana z Breitenberku zvláštního erbu ani pečeti; probošt nebo naměstek jeho užíval k potřebám svým pečeti kapitolní. Teprv k žádosti právě jmenovaného Jiřího Bertolda, kterýž o vyzdvižení a zvelebení proboštství toho horlivě a platně se zasazoval, propůjčil císař Rudolf II. majestátem, jehož datum na hradě Pražském dne 2. února r. 1596 (II), proboštství Pražskému zvláštní erb, jehož potom proboštové i na pečetích svých užívali a užívají (L), totiž: štít modrý, v němž na stolci knížecím sedí sv. Václav, brněním stkvostným a pláštěm oděný s kloboukem vévodským na hlavě, drže u nohou svých štít černý, přes nějž u prostřed na přič jde štych zlatý, nad nímž viděti zlaté písmeno R s korunou královskou, a pod štychem na třech pahrbcích žlutých věži bílou (jakouž I. B. Pontanus v erbu svém nosil); za stolcem knížecím stojí pak na pravé straně rozprostřený praporec stříbrný, na němž viděti jest orlici čerou s hvězdou červenou na křídle levém; menší štít tento podepřen jest o dvě ostrve křížem přeložené, na památku, že tehdaž seděl na stolici arcibiskupské Zbyněk II. Berka z Dubé, jehož rod takových dvou ostrvů v erbu užíval.

Děkanové kapitoly Pražské brávali k spečefování listů a potřeb svých v starší době tolikéž pečeti kapitolní a teprv později nacházíme zvláštní pečet na listech z kanceláře děkanové vyšlých; na starších pečetích těchto (M, 1) spatřuje se výše vypsáný erb kapitolní infulí a berlou ozdobený, s opisem: SECRE. DECANI. ET. CAP. ECCL. PRAG; na nynější pečeti děkanové (M, 2) ozdoben jest erb ten infulí, berlou a křížem, a čte se na ní tento nápis: SECRETVM DECANI ET CAPITVLI ECCL. METROP. PRAG.

Údové kapitoly metropolitánského kostela Pražského mají — dle buly papežem Benediktem XIII. dne 22. pros. r. 1728 vydané — též právo nositi na krku na červené hedbávné tkanici, jakžto znak své hodnosti duchovní, kříž zlatený a modře smaltovaný s korunou, u prostřed něhož viděti jest obraz sv. Jana Nep.

III. Kollegiatní kapitola u Věch Svatých na hradě Pražském

užívá od starodávna tohoto erbu, totiž: štítu okrouhlého, v němž se spatřuje chrám gotický s dvěma věžmi postranními, polouobloukem spojenými; v oblouku tom i v galeriích, z nichž se skládají věže tyto, viděti jest anděly klečící; v prostřední větší galerii sedí Bůh otec a Syn na trůnu; v postranních dolejších galeriích spatřují se obrazy rozličných Svatých a Světic; na základních zdech chrámových jsou dva štítky zavěšeny, v pravém zlatém jest orl černý, v levém červeném pak lev bílý s dvojitým ocasem; u prostřed dveří chrámových klečí osoba mužská v oděvu boha-

tyrském (císaře Karla IV. vyznačující), jenž drží kostelík v rukou. Kolem obrazu celého čte se nápis: SIG. CAPI. CAPELLE. REG. ONIV. SANC. I. CASTRO. PRAG. Okrají obrazu celého ozdobeno jest širokým věncem z listí dubového, dole průběhem zlatým spojeného.

Nejstarší nám známé vyobrazení erbu tohoto (N) spadá se na stříbrné kapitolské pečeti, jež pochází z roku 1589 a na kteréž na vrchní straně kromě tohoto letopočtu vyryta jsou i jména probošta, děkana a dvou kanovníků, z nichž tehdež se skládala celá kapitola tato; totiž na pravé vrchní straně čte se:

BALT. QVEISCH
PRAP. BENED. ASS
PITZ BERKV. DEC

a na levé straně:

IOAN. AB. ALTN.
DORF. CANO. IO
AN. CVCVLV
S. CANO.

(t. j. Balt. Qveisch praepositus, Bened. a Špitzberku decanus, Joan. ab Altendorf cano., Joan. Cuculus cano.)

Erb kapitoly této bývá též ozdoben infulí a berlou, poněvadž proboštovi jejímu — k žádosti probošta Jana z Talmberku — papež Klement X. r. 1672 propůjčil právo, užívati pontifikálií. Mimo to nosí údové kapitolské na krku na červené hedvábné tkanici zvláštní dekoraci, t. j. hvězdu zlacenou s korunou, u prostřed hvězdy té viděti tolikéž korunu, z níž vynikají žezlo a palma křížem přeložené, a mezi tím čtou se na čtyřech polích tato slova: „Gloria“ — „haec“ — „est“ „omnibus sanctis;“ na spodní straně hvězdy této vyryta jsou slova: „Vincenti“ a pod tím: „Carolus. V. 1366“.

IV. Kollegiatní kapitola Vyšehradská

užívala od pradávna doby dvojitou pečeti, větší a menší:

Větší pečeť (O), jenž se spadá již při jednom listu z r. 1278 pocházejícím, obsahuje v sobě vyobrazení sv. apoštolů Petra a Pavla v celé velikosti, jenž sedí mezi třemi víčkami pod oblouky, na kterýchž jsou nápisy: S. PETRVS. a S. PAVLVS.; u spodku sedí pod obloukem lomeným osoba v rouše knížecím, majíc korunu na hlavě, berlu v pravé a jablko v levé ruce; na její pravé straně jest písmeno W, v oblouku lomeném čtou se pak tato slova: WRATIZLAVS. PRIMVS. REX. FVN. Kolem celé pečeti jde tento nápis: SIGILLVM. CAPITVLI. ECCLESIE. WISSEGRADENSIS.

Na menší pečeti kapitoly Vyšehradské (P) viděti jest knížete v posteli ležícího, kteréhož svatý Petr bičkem mrská. Kolem obrazu toho čte se v minuskule tento nápis:

sigillum: r: secretum: r: capitoli: r: wissegradensis: r r r.

Nejstarší list pečeti touto spečetěný jest z r. 1387 a chová se v archivu Vyšehradském. K obrazu na pečeti této vyrytému vztahují se slova, obsažená v listu knížete Bedřicha r. 1187 kapitole této propůjčeném: „Ego Fridericus gratias ago Tibi beatissime Petre, qui, vigilantius ut intenderem ad hujus me honorem Ecclesie per seipsum visitando sensibiliter etiam commo- nere dignatus es.“**)

Kapitole této propůjčil papež Klement XIII. — bulou dne 17. srpna r. 1737 dámcou — právo, aby údové její mohli nositi na krku zvláštní numisma čili peníz zlatý s obrazem sv. apoštolů Petra a Pavla, s obrubou ze čtyř zlatých proutek femelně spletenou a osmi červenými a toli- kero modrými kameny ozdobenou.

Krom pečeti a příznaků těchto užívá kapitola Vyšehradská od dávných let i zvláštního erbu, totiž: dvou zlatých klíčů přes sebe na pokos a zubami vzhůru přeložených v poli červeném, nad nimiž leží tyara papežská. Obrazem tím ukazovalo se k tomu, že kapitola Vyšehradská někdy vyjmuta byla z jurisdikce diecesní, podřízena jsouc toliko samé kurii římské; jakož to i na peče- tech jiných někdy výsadních čili exemptních kapitol německých, francouzských, vlašských a j. viděti jest.

Erbu toho užívá i město *Hora Vyšehrad*, a pokud kapitole Vyšehradské příslušela tam správa soudní a politická, spatřoval se znak ten i na úředních pečetech.***) Proboštové kapitoly Vyšehradské, kteří byli stavu šlechtického, užívali vedlé erbu Vyšehradského (dvou klíčů křížem přeložených) za příkladem jiných prelátů šlechtických také svého přirozeného (Q).

V. Kapitola kolegiálního chrámu v Staré Boleslavi

užívá veliké pečeti okrouhlé, na níž vyobrazeno jest zavraždění sv. Václava bratrem jeho Bo- leslavem u dveří chrámu Boleslavského (R), a to tak, že na pravé straně stojí a meč napřahuje Boleslav, na levé pak klečí sv. Václav, kruhu u dveří chrámových se chytaje; podlé osoby Bo- leslavovy čte se nápis: „Boleslaus,“ a vedlé osoby Václavovy: „S. Wenceslaus“. Kolem pečeti jest nápis majuskulou psaný: SIGILLVM. CAPITVLI. ECCLESIE. BOLESLAVIENSIS.***)

I kanovníci Boleslavští nosí na krku na šialové hedvábné škamici zvláštní numisma, jenž jest dvojího způsobu: jedno skládá se ze stříbrného, červeně smaltovaného kříže na koncích vykro- jeného, a prostřed něhož viděti jest obraz SS. Kosmy a Damiana; druhé má též způsob kříže

*) Viz. Hammerschmid: Gloria Wissehrad. p. 152. Berghauer: Protomartyr. I. p. 76. Schallers Beschreibung Prags IV, 477; — avšak výše přivedená slova latinaká nečtou se v listu původním, nýbrž toliko v pozdějším z r. 1251. (Beček Cod. dipl. Mor. I, 324. Erben Regesta p. 179.)

**) Kdy se kapitole Vyšehradské dostalo erbu toho, není známo; spatřuje se však v archivu tamním již r. 1390.

***) Viz: Balbini Epitome seu historiae Bolesl. libri duo 1673.

stříbrašho červeně vykládaného, jenž u prostřed ozdoben jest obrázky SS. Kosmy a Damiana, a sv. Václava, kterýž drží u prsou obraz P. Marie Boleslavské; na spodní straně kříže toho čte se nápis: „Joannes Mauritus Archiepiscopus Pragensis 1745“ (kterýžto arcibiskup povolil kanovníkům Boleslavským, aby drabý kříž tento mohli nositi).

Téhož erbu, jímž nadána jest metropolitánská kapitola Pražská, užívá také

VI. Arciděkanství Plzeňské,

a to na památku, že někdy v bouřích náboženských — k. p. za krále Jiřího — kapitola tato hledala útočiště svého v pravověrné Plzni a tam delší čas sídlila, jakož i proto, že arcikněží Plzeňští bývali druhdy voleni z kanovníků Pražských a pokládáni za údy kapitoly té, a to počínajíc od roku 1546, kteréhož král Ferdinand I. propůjčil obci Plzeňské právo podací při kostele sv. Bartoloměje, které před tím příslušelo řádu rytířů německých (III); načež obec ta zvolila sobě za arcikněze Jana Přešticého, kanovníka na hradě Pražském. Nad vchodem do arciděkanství Plzeňského vytesán jest až podnes erb kapitoly Pražské, avšak není náležitě barvami vysvětlěn, ježto tu viděti jest u prostřed štyřech červený a nad ním pole modré, pod ním pak bílé, na místě štyřech žlutého v poli černém. Práva, užívati infule a berly (pontifikalií), dostalo se arcikněží Plzeňskému listem Petra Vergeria (nuntia papežského při dvoře císaře Ferdinanda I. nařízeného), jehož datum v Praze dne 14. dubna r. 1534. (IV)

VII. Biskupské stolice v Čechách

nemají zvláštních erbů ani pečeti; biskupové, dosednouce na stolec biskupský, nemají-li již svého erbu rodinného, zvolí sobě erb a pečeť dle libosti, jež kancelář dvorská a nyní ministerium státní schválí a upraví; ti pak, jenž jsou stavu šlechtického, užívají i napotom svého erbu přirozeného, přidavouce k němu příznaky hodnosti biskupské, totiž: kříž, infuli a berlu, a nad tím zelený biskupský klobouk se šesti třapci po každé straně.

Katedrální chrám Budějovický užívá v erbu na pečeti obrazu sv. Mikuláše, jakožto patrona chrámu toho, kteréžto vyobrazení viděti jest i na pečeti kapitoly Budějovické s opisem: „Sigillum capituli cathedralis ecclesiae B. Budvicensis.“

Kapitola Královéhradecká užívá této pečeti (S): když stolec biskupský jest obsazen, viděti jest v štítu okrouhlém kotvici černou a nad ní infuli; pak-li jest biskupská stolice prázdna, vznášá se nad kotvicí na místo infule holubice, t. j. obraz Ducha Sv., jemuž katedrální chrám Hradecký jest zasvěcen. Kanovníci kapitoly této nosí také na krku kříž stříbrný, červeně obložený, se zlatými paprsky, u prostřed něhož viděti jest v poli modrém hlou holubici, a to dle buly, papežem Klementem XIII. dne 14. pros. r. 1786 na to vydané.

Co se týče kapitoly Litoměřické, blodie k erbu a pečeti, tuž má přechod vše to, co jsme výše o stolicích biskupských vůbec připomenuli.

Takléž nemají všickni ostatní arcijahnové, děkanové a faráři světsí v Čechách zvláštních erbů ani pečeti, a užívají obyčejně k spečočování štedaich listů a potřeb pečeti, v nichž se spatřuje obraz svatého neb svätice, jimž kostel děkanský neb farní jest zasvěcen; arcikněží a proboštové, jenž mají právo užívati pontifikalií, ozdobují pečeti své též berlou a infulí, kněží pak, kteří jsou notáři biskupskými, mívají nad pečeti svou též klobouk notářský s třemi třapci po každé straně. Tak ku př. viděti jest v pečeti probošta Jindřichohradeckého obraz nanebevzetí P. Marie a nad pečeti berlu a infuli, nad nimiž se vznáší klobouk notářský. Toliko probošt Krumlovský má v pečeti své pětistou růži, na památku, že probošství to založeno bylo od slavného někdy rodu Rožmberského; arcikněz Polický v Litoměřiku však užívá zvláštní pečeti, od fundátorkyně chrámu toho, Anny Marie, vévodkyně Toskanské a Saské, jemu nadané (T), totiž štítu okrouhlého shůry dolů rozděleného, v jehož pravém poli leží beránek na stolci červeném, v levém pak modrém vzhůru postavena jest kotvice železná; nad štítem viděti jest korunu a vedle ní po pravé straně infuli, po levé pak berlu, na znamení práva pontifikálního, r. 1736 od papeže Klementa XII. arciknězi Polickému propůjčeného.

Z kněží řeholních v Čechách mají toliko ti zvláštní erby a pečeti, jenž jsouce preláty příslušeli k stavům zemským.

VIII. Převor řádu maltežského v Praze

užívá erbu, jenž přísluší celému řádu tomuto (U), totiž: štítu barvy červené, v němž uprostřed jest stříbrný kříž s osmi špicemi; nad štítem leží koruna zlatá na znamení souverenity řádu toho, a vedle ní po pravé straně infule a po levé berla, a to od r. 1753, kteréhož papež Benedikt XIII. obnovenému tehdejší převorství českému propůjčil práva pontifikálního. Výše vypsany kříž stříbrný s korunou nosí na tkanici černé též převor maltežský na krku, co znak své hodnosti řádové.

IX. Rytířský řád křižovníká s červenou hvězdou

v Praze má v erbu svém osmihraný kříž červený a pod ním červenou hvězdu šestihranou v poli černém. Starší pečeť řádu tohoto, jakož se ještě vyskytuje na listinách XVI. věku (W), ukazuje nad řekou most o třech obloucích, na mostě chrám způsobu romanského s dvojím průčelím, na chrámě věž se znakem křižovníckým (křížem a hvězdou), kterýžto znak i po obojí straně věže se spatřuje; pod věží jest v oblouku klečící postava mužská, na způsob osoby se modlící, obrácená v pravo, a vůkol po kraji nápis: SIGILLUM. CRVCIGLÆ. CVM. RVBRA. STELLA. CONVENTVS. PRAGENS. Nyní užívá řád ten erbu tohoto (Z), totiž: štítu černého, uprostřed něhož jest znak křižovnícký; nad štítem leží galerus čili klobouk velmistrovský (pileolus generalis,

magistri) a podlé něho po pravé straně šablí, po levé pak meč. Vedlé štítu spatřuje se na pravé straně obraz sv. Heleny, na levé pak obraz sv. Konstantina. — Znak toho užívá řád křižovnícký na základě listu, od biskupa Pražského Mikuláše dne 17. června r. 1252 jemu nadaného a dne 20. června r. 1258 od papeže Alexandra IV. stvrzeného; práva, užívání pontifikálií, dostalo se řádu tomuto bulami papeže Innocence XII. dne 25. května r. 1696 a Klementa XI. dne 17. srpna r. 1701 vydanými (V).

X. Klášter premonstrátů Strahovských

užívá od pradávných let erbu tohoto (Aa): štítu okrouhlého na čtyry části rozděleného, v jehož horní levé a dolní pravé čtvrti barvy modré spatřuje se dvě zlatých, křížem přeložených a zuby nahoru obrácených klíčů *); ostatní dvě části jsou zase ve tři díly na příč rozděleny, z nichž horní a dolní černé, prostřední pak zlaté barvy, v horní pravé viděti třé lilie zlatých, v dolní levé pak tři pětilísté růže stříbrné; uprostřed štítu toho jest štítek, na němž se spatřuje královský erb český, na památku založení kláštera toho skrze krále Vladislava I.; nad štítem leží koruna královská a jí po pravé straně infule a po levé berla, z koruny pak vyniká obraz sv. Norberta, patrona řádu toho, jehož tělo v chrámu kláštera Strahovského odpočívá.

XI. Klášter Břevnovský a Brounovský

jest tolikéž již od starodávna v užívání zvláštního erbu (Bb), a to: dvou štítů vejčitých k sobě nakloněných; v pravém modrém spatřuje se pařez o třech sucích šikmo ku pravé straně nakloněný, v levém modrém běží tři štrychy na příč, z nichž prostřední ozdoben jest 3 zlatými růžemi; nad oběma štíty položena jest infule s feličky a vedlé ní vyniká berla šikmo ku pravé straně položená. — Co se týče významu erbu toho, tuť prý pařez, jenž vyobrazen jest v pravém štítu, nalezen byl u pramene, při kterémž kníže Boleslav se sv. Vojtěchem počali stavěti klášter Břevnovský; tři růže v štítu levém pak byly prý přijaty z erbu sv. Vojtěcha, jenž daroval klášteru tomu část statků svých. — Celého tuto vypsáného erbu užívá však toliko opat; převor užívá jenom štítu levého (s třemi štrychy a růžemi), knížecím kloboukem ozdobeného; úřad hospodářský kláštera těchto užíval pak toliko štítu pravého (s pařezem). Štít levý spatřuje se též v erbu a pečeti kláštera Rejhradského, kterýž byl druhdy proboštstvem klášterů výše jmenovaných.

*) Klíče zlaté a lilie, jež spatřujeme na větším štítu kláštera Strahovského, vzaty jsou z erbu prvního kláštera premonstratského ve Francousku, růže stříbrné pak z erbu kláštera Šteinfeldského, odkud povolání byli na Strahov první řeholníci premonstratští.

XII. Benediktinské opatství v Emanzích

na Novém městě Pražském běho k společování potěch a listě svých dvoji pečet se znaky, jež se vztahují ku klášteru Montserratskému, odkudž roku 1635 teholnici sem do Emanz byli povoláni.

Na jedné z pečetí těchto (Cc, 1) vyobrazena jest hora s pěti špicemi, z nichž nejhořejší ozdobena jest korunou královskou, podlé níž se vznášejí dva andělé, horu tu pilou rozřezávající; z každé dolejší špice vyniká kříž jednoduchý; u spodku hory té sedí Panna Maria v pláští s korunou na hlavě, držíc v pravé ruce trojnásobný květ, levou pak rukou na klínu svém korunaného Ježíška, jenž má v pravé ruce žezlo a v levé jablko. Pod tím čte se nápis: „St. Maria de Monte Serrata.“

Na druhé pečetě (Cc, 2) spatřuje se skála o 13 špících, v nejhořejší zařezána jest píla, pod níž se čte po pravé straně písmeno M, po levé pak písmeno S (Mons Seratus); nad medalionem leží koruna královská. — Pečetí těchto užíval již první z Monteserratu sem přílý opat Benedikt de Penalosa.

XIII. Premonstrátské opatství v Teplé

užívá od starodávna erbu, rodině pánů z Gutensteinu přirozeného (Dd), totiž: štítu žlutého, v němž se spatřují troje parohy své barvy přirozené o třech koncích, a to dvoje nahoře a třetí u spodku štítu; nad štítem leží infule zlatá a vedlé ní po pravé straně berla opatská.

Erbu tuto vypsaného užíval i Hroznata, zakladatel kláštera Teplského, dle pečetí, přivěšené k listu na založení opatství tohoto svědčícímu; a jak B. Balbin (Synt. hist. Com. de Gutnstein) vysvědčuje, visela ještě za jeho času v kostele Teplském nad hrobem Hroznatovým veliká korobahev s erbem výše přivedeným; týž erb byl také vytesán na náhrobku Vojslavy, sestry Hroznatovy, v kostele Chotěšovském.

XIV. Klášter premonstrátský v Želivě

nadán byl majestátem císa. Leopolda I., jehož datum ve Vídni dne 15. ledna r. 1669, tímto erbem (Ee), totiž: štítem na čtvero částí rozděleným, v nichž a to v horní pravé a dolní levé modré viděti jest dva zlaté klíče křížem přes sebe na pokos a zubami vzhůru položené, v horním pak levém a dolním pravém červeném dvě dřevěné, špicemi vzhůru obrácené a tolikž křížem přes sebe položené vidlice; u prostřed štítu toho jest štítek stříbrný, kloboukem knížecím ozdobený, v němž vyobrazen jest jednohlavý černý orel s křídly roztaženými a ústy rozsevenými ku pravé straně obrácený, okolo jehož hlavy viděti jest dvě písmena, a to na pravé straně p. S, na levé pak p. A; nad

štítem vyniká v oblaku obraz P. Marie prostovlasé v pláští modrém, Ježíška na ruku držící; po pravé pak straně obrazu toho leží infule, a na levé berla opatská.

Erb tento skládá se z prvotního erbu klášterního a z erbu panů z Leskovce, poněvadž pan Jaroslav Krištof z Leskovce, jsa bezdětek a již poslední rodu svého, na důkaz své vděčnosti a pro památku rodu svého přijal klášter Želivský ku přirozenému erbů svému, jenž se skládal z dvou dvouzubých vidlic dřevěných, křížem přeložených v poli červeném, kteréhožto přijetí k erbů potvrdil cis. Leopold I. majestátem výše připomenutým (VI). — Vypsanych nahore dvou klíčů zlatých užíval klášter Želivský v pečetí své na základě výsady, Bohuslavovi I., čtrnáctému opatovi téhož kláštera, od papeže Řehoře XI. r. 1367 na to nadané.* — Dvou klíčů takových užívali v erbů svém jiní ještě klášterové, jakož ku př. prvotní klášter premonstrátský ve Francouzsku, klášter Strahovský v Praze, klášter benediktinský ve Vyzovicích na Moravě atd. I páni Leskovcové nosili od té doby, co byli v druhé polovici XVI. století přijati do stavu panského, vedlé již výše připomenutých dvou vidlic také dvě klíče zlatých v erbů svém. — Štítek střední nahore vygsaný a znamenitě písmena S a A v něm přicházející vztahují se k tomu, že klášter Želivský založen byl knížetem Soběslavem a Adielou, manželkou jeho.

XV. Cisterciácké opatství v Oseku

užívá od starodávna erbu tohoto (Ff), totiž: štítu na čtyry pole křížem rozděleného; v pravém hornějším zlatém jest u spodku zeď se stínkami, z níž vynikají hrábě o devíti špicích s podkovou (erb to pana Slavka z Riesenbürku, druhého zakladatele kláštera toho); v levém horním poli stříbrném spatřuje se jezdec obrněný s mečem vytaženým, ku pravé straně obrácený (erb Milhosta z Mašova, prvního zakladatele kláštera Oseckého); v pravém dolním poli červeném viděti jest bílého lva českého, jenž vzhůru drží stříbrnou ruku až po rameno (na památku, že král Přemysl Otakar II. po vítězství nad králem Belou r. 1260 obdrženém klášteru tomuto obětoval ruku stříbrnou, v níž uložen byl prst sv. Jana Kř.), levé pak dolní pole, stříbrnou křoví od spodku až nahoru protažené, jest po obou stranách křovje této barvy zlaté, a pod ní barvy modré, v kteréžto modré části viděti jest lilii stříbrnou (erb prvního kláštera cisterciáckého v Burgundsku). U prostřed štítu toho jest štítek modrý, v němž viděti rakev černou na přič položenou. Štít větší leží na kříži s konci na způsob jetelových listů zaokrouhlenými, na nichž viděti písmena M. S. R. O. (jakožto erb burgundského kláštera Moriundo, z něhož první knězi do kláštera Oseckého byli uvedeni.) Nad tím vším jest infule s feliiky a po každé straně berla opatská, z nichž jedna vztahuje se k opatství Oseckému, druhá pak k bývalému proboštství v Perně, jež až do časů reformace náleželo ke klášteru Oseckému.

* Vis spis: „Annales status Silvae“ r. 1729 v Jindř. Hradci vydany.

XVI. Cisterciácké opatství ve Vyšším Brodě

má tolikož svou zvláštní pečeť (Gg), jež obsahuje v sobě znaky dílem stálé, dílem od každého opata sobě zvolené. Pečeť kláštera tohoto jest pokaždé křížem na koncích zaokrouhleným na čtyry pole rozdělena; v jednom z těchto polí jest vždy viděti litery gotické *G* a *G* (Hohenfurth) dohromady spojené, takéž obsahuje v sobě druhé pole vždy pětlistou růží na památku založení kláštera toho skrze Voka Rožmberského; dvě ostatní pole vyplňuje každý opat znaky dle libezné své vůle vybranými, ku př. prstenem, růží, lilii, obrazem svatého některého a t. p.; nad štítem leží infule a jí po levé straně berla opatská.

XVII. Klášterové jiných řeholí

v Čechách pozůstávajících nemají ani zvláštních erbů ani pečeti, anobř berou k spečeťování potřeb svých pečeti té řehole, k níž přísluší; ku př. klášterové augustiňští užívají na početech svých srdce hořícího, šípem prostřeleného, jež leží na knize zavřené; klášterové dominikáňští obrazu sv. Dominika, nebo toliko psa pochodeň v hubě držícího; kolleje piaristické písmen lat. *M.* a t. p.; nebo běrou do pečeti svých obraz patrona chrámu klášterního, přidavouce k němu příznak řehole své; ku př. klášter dominikáňský v Litoměřicích při chrámu sv. Jakuba užívá v pečeti své obrazu téhož Svatého, u jehožto nohou viděti jest psa, pochodeň v ústech nesoucího. — Na některých klášterech vyobrazení jsou sice znakové zvláštní, avšak jsou to erbové zakladatelů nebo dobrodinců klášterů těchto, ku př. v augustinském klášteře Ročovském viděti jest erby pánů z Kolovrat, v klášteře téhož řádu v České Lípě erb pánů z Kounic, v klášteře v Bílé Vodě erb pánů z Valdšteina atd.; pročez ne užívají také klášterové tyto k spečeťování svých potřeb listovních pečeti, znaky jmenovanými ozdobených, anobř běrou k tomu konci obyčejné pečeti řeholní, nebo pečeti, na níž vyobrazen jest patron chrámu klášterního, ku př. Panna Maria, sv. Jakub a t. p. s příznakem řádu svého.

XVIII.

Hledíc, co se týče erbů a pečeti zvláštních, k ženským klášterům a řeholním konventům v Čechách, má úplný průchod, co jsme výše připomenuli o věci té strany mužských klášterů a konventů, jichž představení nesléží k stavu prelátskému; neboť ani tyto klášterové a kongregace ženské nemají zvláštních sobě nadaných erbů a pečeti, a berou k listovním svým potřebám pečeti, jichž užívá celý jich řád, aneb pečeti, na nichž vyobrazen jest patron jich chrámu klášterního s příznakem jich řehole duchovní.

XIX.

Zlývá nám tudíž, abychom ještě jenom se zmínili o počtech a erbích dvou ústavů k výchování šlechticů v Praze zřízených, totiž ústavu Tereziinského na hradě Pražském a ústavu u sv. Andělů na Starém městě pozůstávajícího, poněvadž, třeba že ústavové tyto jsou způsobu více světského a šlechtičny v nich chované nejsou vázány sliby feholními, nicméně, hledíc k zevnějšímu řádu a kázní, dobře porovnaný býti mohou s podobnými ústavu duchovními.

Co se týče ústavu Tereziinského, nebylo ani v základním listu ve Vídni dne 28. srpna r. 1775 daném, ani v řádu a artikulech později vyšlých, ústavu tomu propůjčeno zvláštního erbu nebo pečeti; toliko se vyměřuje v článku XIV. pravidel ústavních, že mají šlechtičny ústavu toho co zvláštní znak a ozdobu přes levé rameno nositi na bílé tkanici hedbávné medalion, na jehož vrchní straně spatřuje se obrez nepoškozeného počtu P. Marie, jakožto patronky ústavu toho, na spodní pak začáteční písmena jmena vysoké zakladatelkyně (M. T.) s letopočtem jeho založení (1755).*)

Všechny dosavadní abatyše ústavu tohoto, poněvadž pocházely z císařského rodu panujícího, užívaly však všech titulů, znaků a vyznamenání, jež přísluší arciknížatům a arcikněžnám Rakouským; na abatyše tyto bylo i přenešeno právo, korunovati společně s arcibiskupem Pražským panující královnu českou, kteréžto právo někdy příslušelo knížecí abatyši kláštera u sv. Jiří na hradě Pražském, a protož odevzdány byly též ústavu Tereziinskému berla a čepice knížecí, jichž jmenované abatyše při takových slavnostech užívaly.

Ústav šlechticů na Starém městě, „u sv. Andělů“ řečený a r. 1705 prvotně na Novém městě zřízený, povýšen byl od císaře Josefa I. listem ve Vídni dne 23. září r. 1706 daným, na svobodný ústav šlechticů s titulem knížecím pro každou abatyši jeho a s erbem zvláštním, a jmenována první takovou knížecí abatyši Maria Josefka Gertruda hraběnka Berlepšova, roz. Milendnkova.

Erb ústavu tomuto propůjčený (Hb) skládal se ze štítu čtverhraného (kostkovitého) barvy zlaté, od jednoho rohu k druhému na čtyry díly rozděleného, v nichž se spatřoval starožitný erb Berlepšský (totož v dolním zadním a horním předním poli 5 papoušků, dole a nahoře po dvou, uprostřed pak po jednom ku pravé straně obrácených, v horním zadním a dolním předním poli tři černých, jedna nad druhou stojících krokvi); uprostřed erbu toho viděti bylo štítek zlatý, přes nějž na příč leží tři štychů černých, ze spodku pak vyniká obraz Anděla strážného, jakožto ochrance ústavu toho; okolo štítu zavěšen rúženec černý s křížem zlatým a zlatými páteři; nad štítem leží klobouk knížecí, za nímž postavena berla abatyšská; okolo štítu spatřuje se po každé straně orel černý se zlatými pazoury a zlatým pyskem, jakožto strážcové štítu, vše to pak

*) Viz: Kurze Darstellung der Gründung und des Bestandes des k. k. thesianischen adeligen Damenstiftes am Prager Schlosse. Von Ferd. Jitschinsky. Prag 1855. 4.

obejmuto jest pláštěm hranostajovým, červeně vyloženým*). R. 1775 byla však tato hodnost abatyše knížecí při ústavu tom vyzdvížena, načež vypuštěno z erbu a pečeti ústavní vše to, co se v nich vztahovalo k hodnosti této.

Šlechtičny v ústavu tomto chované nosí, jakožto zvláštní znak a ozdabu, na krku na černé stužce hedbávné medalion, na jehož vrchní straně spatřuje se obraz Anděla Strážného s nápisem: „Solus Deus,“ na spodní pak obraz sv. Jana Nep. s nápisem: „Arha Salutis.“

Připomenutí.

Výkresy nejstarších pečeti kapitoly metropolitanské, erbu proboštského a majestátu na erb ten i titul knížecí arcibiskupa Pražského vzdělány jsou dle otisků, výkresů a přepisů druhdy ve sbírce Pabíčkové a Bienenberkové pozůstávajících, výkresy pak ostatních erbů, pečeti a přepisy listin shotovali jsme sami na procházkách svých po Praze i po zemi České za příčinou badání heraldického a historického konaných, kromě čtyř listův, křížovníků Pražských se týkajících, jež jsou tolikéž přepsány z knih Bienenberkových.

Že jsme pak při některých kapitolních a klášterních erbích a pečetech nepřivedli listovních dokladů na ně se vztahujících, a že se též nemáme toliko na starodávni jich užívání, děje se proto, poněvadž jsme o původu erbů a pečeti těchto ani v těch kterých archivech, ani kde jinde nemohli vyhledati nějských majestátů nebo jiných listů a pamětí.

Ku konci připomínáme ještě to, že pečeti na přiložených tabulkách nejsou vyryty dle výkresů, námi podle prvotního jich způsobu zhotovených, anobrž — za příčinou prý pohodlnějšího jich sestavení — v způsobě změněné, a to jednak v míře zmenšené, jako pečeti pod lit. B. O. P. a R., jednak i v míře nad prvotní znamenitě zvětšené, jako pečeti pod lit. C. D. E. G. H. K. M 1. M 2. C 1. a C 2. — Změny tyto staly se však naskrze bez našeho vědomí a přivolení.

A. Rybička.

*) D. Z. Kv. 556. J. 9.

Přílohy.

I.

Titul knížecí arcibiskupa Pražského.

Nos Rudolphus Secundus (tit.)

Ad perpetuam rei memoriam: Praepotens Deus et summae fons sapientiae, qui cum universa a se condita tum porro maxime homines, quos reliquis a se creatis praefecisset, pulcherrimo quodam discrimine, varioq. graduum et conditionum ordine distinctos esse voluit: hoc inter alia Imperatoribus ac Regibus, penes quos summa rerum est, proprii muneris loco assignavit, ut dum ditionum et subditorum sibi divinitus concreditorum commodo, debita ratione, omniq. cura invigilant; eorum etiam, qui caeteris claritate generis praestant, quiq. de Ecclesia et Republica praeclarior merentur, dignitate magis magisque augeant et prae aliis illustrent. Nihil n. sive ad subditorum animos inflammandos commodius, sive ad Regnorum et Imperiorum amplitudinem conservandam et longe lateq. propagandam utilius unquam reperiri potuit, quam si virtuti praemium et egregie factis debitus honor decernatur. Quod quidem ut a Majoribus nris Divis Romanorum Imperatoribus et Serenis^{is} Boemie Regibus rectissime observatum; ita nobis curae et animo semper fuit, eos qui singulari studio arduum virtutis iter ingressi, memorabile aliquod specimen edidissent, ad eminentioris fastigii culmen evehere, sublimioribusq. honorum titulis condecorare. Nam quanto largius Ma^{est} nrae gratia et munificentia in tales apparuerit; tanto nois nri splendor latius diffundetur et ea remunerandi ratio non tantum decus Caes. Regiumq. celebre reddet apud externos, verum et domi subditos ad praeclara facinora obeunda beneq. merendum veluti quibusdam aculeis vehementius impellet et excitabit. Quo circa Reuer^{ent} in Christo Patris Sbignei Bercae (tit.) Archiepiscopi Pragensis Consiliarii nri, fidelis nobis sincere dilecti, indefessis nobis et inclytae Domui nrae Austriacae praestitis obsequiis permoti, et antiquissimae Bercarum familiae splendorem, quae nobis et praedecessoribus nris fidelis semper extitit et quod etiam nunc ex eadem nonnulli in hoc nro Regno et addictis eidem provinciis non postremas functiones prorsus impigne obeunt et magna cum laude administrant, considerantes; idem vero Archiepiscopus pro sua in Deum pietate, et insigni Catholicae Religionis zelo non solum Ecclesiasticam disciplinam restaurare, verum etiam eos, qui in ecclesia suae Archidieoescos irrepsorunt errores extirpare, eos tollere et pristinum fidei nitorem reducere, tanquam vigilans Pastor et Antistes sedulo adnitatur; ac deniq. sibi a Ma^{est} nra qua suis iniunctas legationes prompte nec minus dextere semper obierit: Judicamus nri prorsus esse officii, ut dictam Sbigneum Bercam clementius amplectamur et in his, quae vel ad ipsum splendidiorem reddendum vel ad vivaciorem nominis illius apud posteros memoriam retinendam facere spectareq. videantur, nullo prorsus modo commode honoriq.

○ erbích, početěch a značěch stavu knězskěho.

eius desimus. Re itaq. cum Illustrib., Spectabilib. et Mag^{ca} Incolyti Regni nri Boemiae officialibus caeterisq. Consiliariis nris communicata, et nro hoc consilio non solum oium ipsorum suffragijs comprobato, verum etiam diligentiore apud Ma^{tem} nram hoc nomine ab omnibus accedente intercessione: Quod foelix faustum et fortunatum sit, in nomine DEI omnipotentis, a quo tanquam perenni fonte omnis Principatus, honos et potestas promanat: animo deliberato et non improvido, de nra certa scientia, et de plenaria Caesaris Romani atq. Regis Boemiae qua praediti sumus potestate, praefatum Sbigneum Bercam, Archiepiscopum S^{mo} Metropolitanae Pragensis Ecclesiae, quam Antecessores nri, Ser^{mi} Reges Boemiae, summopere dilexerunt et non tantum proventibus necessarijs largius dotarunt, verum etiam honoribus amplissimis ornarunt, Juribus, privilegijs et singularib. immunitatib. alijsq. oibus antetulerunt, ad Ducum et Principum ordinem, gradum, Fastigium et pileum evehimus et Ducalis sive principis antiquo nomine, dignitate et titulo, quo (uti in archivis eiusdem S^{ae} Metropolis et vetustissimis antecessorem nrorum Divae memoriae Romanor. Imp. et Regum Boemiae, maxime vero Wenceslai Regis et Ducis Cracoviae, Anno Milles^o ducentes^o secundo, Joannis Regis Boemiae 1315 et Caroli 4^{ti} Patris Patriae 1350 anno datis Diplomatis videre est) Praedecessores eiusdem Episcopos et Archiepiscopos Pragenses usos esse constat, et qui temporum solum iniuria in desuetudinem abierat, per praesentes, Autoritate ut supra Caes^a, utpote Romanorum Imperator, et Regia, tanquam Rex Boemiae, decoramus et insignimus, nec non aliorum Principum nrorum numero et consortio benigniter aggregamus, Decernentes praesenti hoc nro Caes^o et Regio edicto firmissimo et irrevocabili, non modo ipsum Sbigneum modernum nunc, sed futuros etiam Archiepiscopos Pragenses successores eius, qui rite et legitime a nobis et successoribus nris Regibus Boemiae nominati, a Sta Sede Apostolica Romana confirmantur, perpetuo duraturis in futurum temporibus (quatenus aeternum hoc nrae erga eundem Sbigneum voluntatis apud posteros exstet testimonium): ab oibus et singulis, cuiuscunq. conditionis, praeeminentiae, status, gradus et dignitatis, etiam Regalis aut Ducalis existant hominibus, pro veris illustrib. Principibus haberi, teneri, dici et honorari debere: quemadmodum Nos ipsi eos Principes nros declaramus, dicimus, appellamus, nominamus et recognoscimus, eosq. cum successoribus nris omni tempore dicturi, appellaturi, nominaturi et recognituri sumus: Volentes et statuentes eadem Autoritate nostra et potestate praefata, ut modernus et futuri crebro nominatae Ecclesiae Archiepiscopi omnibus et singulis Privilegijs, Indultis, immunitatibus, libertatibus, Juribus, consuetudinibus, honoribus, dignitatibus, praeeminentiis, fastigijs, praerogativis, auctuarijs, exemptionibus, gratijs et favoribus, quibus ceteri nri Principes, tam Ecclesiastici quam seculares, in oibus Regnis, Provincijs, ac ditionibus nris atq. in Imperio Romano constituti, de iure vel consuetudine gaudent et fruuntur, uti, frui, gaudere et potiri valeant et debeant, utantur, fruuntur, gaudeant et potiantur, dummodo nobis et successoribus nris, Ser^{is} Regibus Boemiae, in posterum quoq. debitam observantiam praestiterint. Non obstantibus quorumcunq. consuetudinibus et ordinationibus, statutis, Privilegijs, praesentibus et futuris, quae quoq. modo contra huiusmodi declarationem nram facere possent, quibus per praesentes expresse derogamus et derogatum esse pro Nobis et Successoribus nris, Augustis^{is} Romanorum^{um} Imp. et Ser. Regibus Boemiae, volumus.

Nulli ergo omnino hominum, cuiuscumq. fuerit gradus, ordinis et status, liceat hanc nostrae creationis, erectionis, renunciationis, restitutionis, concessionis, Decreti, voluntatis et gratiae paginam ausu temerario infringere, aut ei in toto sive in aliqua eius parte contravenire. Si quis vere id attentare praesumpserit, Nostram, haeredum et successorum nrorum, Imp. Romanorum et Regum Boemiae, noverit se iram et indignationem incursum. In quorum fidem et testimonia haec literas fieri ac sigilli nr̄i Caes. appensione muniri iussimus. Datas in Regali nr̄a Praga XV. die Mensis Junij, Anno dñi supra millesimum sexcentesimo tertio. Regnor. nr̄or. etc.

(L. S.)

(Ex originali desc. Bienenberg.)

II.

Erb preboštstvi na hradě Pražském.

Rudolphus Secundus divina favente clementia electus Romanorum Imperator etc. (tit.)

Ad perpetuam rei memoriam recognoscimus et notum facimus tenore praesentium universis. Ut a sole reliqua lumina lumen et haec inferiora corpora vires atque incrementum accipiunt; sic ab imperatoria Majestate ac dignitate, quam dignitatum esse maximam divina providentia voluit, non solum reliquae dignitates atque honores, sed dignitatum etiam atque honorum Insignia et arma non tantum inter seculares, sed etiam inter Ecclesiasticos, quorum perpetua ac suprema protectio Imperatoris et Regibus incumbit, promanat. Cum itaque pleraeque omnes dignitates et officia ecclesiastica primaria propriis Armis et Insignibus gaudeant, iisque in Sigillis rebusque omnibus exterioribus ac negotiis utantur: Praepositura autem Metropolitanae Ecclesiae Pragensis Insignia nulla peculiaria hoc tempore habeat, praetermittere nolimus, quin ad humillimas preces Honorabilis devoti fidelis nobis dilecti Georgii Bartholdi Pontani a Braitenberg, Metropolitanae Ecclesiae Pragensis Praepositi, Prothonotarii Apostolici, Comitis Palatini, Archiepiscopatus Pragensis Officialis, Olomucensis ac Budissinensis Canonici, qui Praeposituram illam instaurare ac pristino nitore restituere conatur, eandem novis Armis decorandam atque exornandam sumeremus, benigne clementerque in eo considerantes praeclara moderni Praepositi jam nominati merita, qui praestanti doctrina variaque eruditione praeditus multum ornamenti ad Metropolitanam Ecclesiam Pragensem per omnes dignitatum sacerdotalium et functionum gradus ad Praeposituram evectus attulit, concionando, scribendo, orationes habendo, cujus varia scriptorum ac lucubrationum monumenta cum soluta oratione tum ligata typis edita publice extent, et quem jam ante variis de ea causa privilegiis et gratiis, uti Nobilitate, Laurea poetica et Sacri nostri Palatii Comitum honore decoravimus, ac deinceps quavis gratitudine supradictae Praepositurae haec quae sequuntur Armorum Insignia clementer dedimus, donavimus, concessimus et elargiti sumus, sicuti hisce demus, donamus, concedimus et elargimur: Scutum caeruleum, quod Principem cataphractum pileae et chlamyde ducali auro intertextae ornatam, alto selio consistentem et divum Wenceslaum

referentem prae se ferat, qui clypeum nigrum, zona aurea per transversum decoratum, Archiepiscopus insignis avita, duobus baculis quernis nigris Bergundicae Crucis in modum decussantibus et Stemma familiae Berkanae in nostro regno Bohemiae primariae, unde modernus Archiepiscopus Sibigneus Berka oriandus, designantibus appensa continentem in gremio tueatur. Scuti vero ipsius superiorem campum litera R. aurea corona regia insignita, augustum nostrum nomen significans, illustret atq. coronet; inferiorem autem turrem alba ex moderni Praepositi insignibus desumpta, tribus in summitate pinnis, totidemque fenestris apertis conspicua, et tribus rupibus croceis sive aureis insistens, occupet; retro divi Wenceslai solium vexillum ejus albicans nigra aquila, alas explicante ac stella rubra in earum sinistra splendente pandatur. Quemadmodum haec omnia in medio hujus nostri Diplomatis coloribus suis rectius elaborata et oculis objecta videre licet. Volentes ac praesenti edicto nostro firmiter statuentes, quod haec Armorum insignia dictae propositurae sint perpetua et nulla alia surrogari debeant, quodque iisdem praememoratus Georgius Bartholdus modernus Praepositus ac successores ejus legitimi in rebus spiritualibus et temporalibus, ecclesiasticis et profanis quovis modo uti possint ac valeant. Nulli ergo omnino hominum, cujuscunque status, gradus, ordinis, conditionis aut praecminentiae extiterit, liceat hanc nostrae concessionis, gratiae, voluntatis et edicti paginam infringere aut violare. Quisquis vero id ausu temerario facere et attentare praesumserit, nostram et Imperii sacri indignationem gravissimam ac mulctam viginti quinque Marcarum auri puri fisco nostro imperiali et parti laesae ex aequo pendendam, omni spe veniae sublata, sese noverit ipso facto incursum. Harum testimonio literarum manu nostra subscriptarum et sigilli nostri Caesarei appensione munitarum. Datum in arce nostra Pragae die secunda Mensis Februarii Anno Domini Millesimo quingentesimo nonagesimo sexto. Regnorum nostrorum Romani Vigesimo primo, Hungarici vigesimo quarto et Bohemici itidem vigesimo primo.

Rudolphus m. p.

Ad mandatum Sac. Caesareae
Majestatis proprium
J. C. Barvitus m. p.

(Ex Originali in archivio Metrop. ecclesiae Prag.
desc. Bienenberg.)

III.

Erb arcijáhenství Plzenského.

Anno D. 1546 Ferdinandus I. Rex Vratistaviae dedit diploma, quo Plzensibus concessit jus collaturae et Patronatus templi parochialis S. Bartholomaei Plsnae, quod hactenus a primo sui initio fuit apud ordinem Teutonicum. Ultimus ex Teutonicis fuit Mathaeus Šwihowsky, ordinis illius per Boemiam et Moraviam Comendator. Post hunc ecclesiastico clero ecclesiae commissa fuit. Et Archidiaconatus, sive Praelatura a S. Georgio ad civitatis ecclesiam primariam, nimi-

rum S. Bartholomaei translata est. Supradicto privilegio omnes canonicè illud beneficium intrantes gaudent et gaudere debent omnes successores praelati.

Horum autem, qui Teutonicis et clero succedere, series haec est:

I. Joannes Przesticky ad D. Viti canonicus Pragae, a Plsnensibus anno 1546 praesentatus.

II. Thomas Bavarovius oriundus ex Bavarow. Hunc post annos aliquot canonici Pragenses evocarunt ad se, et unum de suo numero fecerunt. Factus est capitali decanus Metropolitanae Pragensis et ipse est, qui Plsnam rediit.

(Lib. Memor. Archidiac. Plsnensis. pag. 267.)

Reverendum Capitulum Pragense ob tot in se et in ecclesiam catholicam Plsnensium mèrita, eisdemque Praelatis Plsnensibus non solum concessit eodem (uti) clypeo seu iisdem insignibus, quibus gloriatur Sancta Metropolitana ecclesia D. Viti, prout hodieq. Praelati Plsnenses eodem usurpant; verum etiam eosdem omnes in perpetuum valuerint esse suo Capitulo incorporatos, tituloq. Canonici Pragensis semper gaudere, sed per injuriamne titulus ille veni in desuetudinem.

(Ibidem p. 271.)

IV.

Právo pontifikální faráře Plzenského.

Petrus Paulus Vergerius Justinopolitanus, Juris utriusq. Doctor, Protonotarius Apostolicus et SSmi. Domini Nostri Clementis Papae VII. ad Serenissimum Ferdinandum Romanorum, Hungariae et Boemiae Regem Nuntius ac Orator cum potestate Legati de Latere — dilecto Nobis in Christo Mathaeo plebano oppidi Plsnensis, ordinis Teutonicorum, Salutem in Domino sempiternam.

Sedes Apostolica, Magistra Fidelium, perseverantes in obedientia filios omnibus commoditatibus atque ornamentis, quibus poterit, cumulare contendit, nec non solum illos, verum etiam subditos illorum nomine perbenignae toto charitatis sinu complectitur. Cum itaque prius oppidum Plsnense, cujus tu Plebanus existis, propter suam in orthodoxa fide constantiam a Summo Pontifice felicis recordationis Paulo singularibus armis, ut in literis desuper confectis vidimus, ornatum fuerit, Nobisq. illorum intuitu humillime supplicare fecisti, ut tibi moderno Plebano et tuis Successoribus, quo mitra, baculo pastorali et aliis Pontificalibus uti possint, autoritate Apostolica concedere dignaremur. Nos igitur digne agere credentes, si imitando vestigia Majorum benemeritos fructuosius honoremus, Tibi dicto plebano et omnibus successoribus canonicè et le-

gritimo intrantibus, ut intra moenia et muros dicti oppidi Plnensis in ecclesia diebus dominicis summasq. festivitibus mitra et baculo pastorali, chirotecis, anaulle, sandalis ac aliis Pontificalibus insigniis uti, ac in parochiali ecclesia intra moenia praefati oppidi, eam celebraverint, benedictiones solennes post missarum, vesperarum, matutinarum ac aliorum divinorum officiorum solennia super populum ibi praesentem, dummodo ibi Antistes aliquis, seu sedis apostolicae Legatus praesens non fuerit, vel si praesens sit, ad id ejus expressus accedat assensus, elargiri, ac imagines, cruces, calices, vestes, mantilia et alia paramenta et ornamenta ecclesiastica et sacerdotalia ad divinum cultum necessaria in ecclesiis praefati oppidi Plnensis a novo benedicere, consecrare et reconciliare de speciali gratia autoritate SSmi. Domini Nostri Papae, qua in hac parte fungimur, tenore praesentium facultatem damus et concedimus, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus Apostolicis ac in provincialibus et synodalibus edictis, conciliis generalibus vel specialibus, ceterisque contrariis quibuscunque.

In quorum omnium et singulorum praemissorum fidem et testimonium has praesentes fieri sigilliq. Nostri jussimus et fecimus appensione communiri.

Datum Praegae a Nativitate Domini 1534, XVI. Calendas Maji, Pontificatus SSmi in Christo Patris et Domini Nostri Clementis divina providentia Papae VII. anno XII.

Petrus Paulus Vergerius
Nuntius Apostolicus.

Visa.

Ernestus a Schleynicz, Archiepiscopatus Praegensis Administrator etc. praesens diploma ad Nos gratia purificationis oblatum, perlegimus et diligenter expendimus atque legitimum hac subscriptione fore approbamus.

C. L. Otto.

Hoc diploma postea ob quaedam, quae intervenerant, exhibitum est a Reverendissimo Domino Joanne Alexio Czapek, Archidiacono et Praelato Plnensi, Celsissimo ac Reverendissimo Domino Principi Mathaeo Ferdinando a Bilenberg, Archiepiscopo Praegensi, ejusq. in spiritualibus vicario Reverendissimo Thomae Joanni Pessinae de Czechorod, Metropolitanae Praegensis Decano, ac die 30. Nov. anno 1672 receptum hac cum resolutione, quod Pontificalibus in solennis missarum aliorumq. divinorum officiorum Praelatus Plnensis seorsum uti possit, non tantum in ecclesia parochiali, sed etiam in aliis ibidem.

(Lib. Mem. Archidiac. Plsn. p. 265.)

V.

Erb a právo pontifikální řádu křížov. v Praze.

Nicolaus, Dei Gratia Ecclesiae Pragensis Episcopus, Magistro C. et fratribus Hospitalis S. Francisci Pragensis, cunctisq. fratribus tam praesentibus quam futuris ejusdem Professionis et Ordinis per Boemiam, Moraviam atq. Poloniam vel in quocunq. loco terrarum sint ad praesens, vel fuerint in posterum constituti, Magistro, qui nunc est, vel ejus successoribus canonice intrantibus, et ipsi Hospitali et subjectis in perpetuum. A Dno Innocentio IV. Romanae sedis Summo Pontifice accepimus in mandatis, quatenus deferendi signum congruum autoritate apostolica vobis concederemus liberam facultatem, cujusq. mandati tenorem praesentibus litteris decrevimus inserendum, qui talis est: Innocentius Episcopus, Servus Servorum Dei, Venerabili Fratri IV. Episcopo Pragensi salutem et Apostolicam benedictionem. Precibus delectae filiae in Christo Agnetis, Sororis Monasterii S. Francisci Ordinis S. Damiani Pragensis, de cujus bonis Hospitale ipsius Monasterii immediate ad Apostolicam sedem pertinens constructum dignoscitur, benignum impertientes assensum, Fraternitati tuae per apostolica scripta mandamus, quatenus C. Magistro et Fratribus ejusdem Hospitalis, si expedire videris, deferendi signum congruum, quod tibi videbitur, concedas autoritate nostra liberam facultatem. Datum Lugduni VI. Idus Octobris, Pontificatus Nostri Anno octavo. Hujus igitur autoritate mandati, habito prudentum virorum consilio, statuimus et autoritate apostolica, qua in hac parte fungimur, confirmamus, quod pro signo in mantello et cappa stellam rubram cum signo crucis rubrae desuper, libere et in omni loco absque contradictione cujusq. sine obstaculo deferatis. Et ne aliquis ausu temerario contra mandatum Apostolicum et nostrum in deferendo hujusmodi signo vobis ingerat molestiam aut gravamen, sub interminatione anathematis perhibemus, et nisi temerarius hujusmodi molestator citius resipuerit, sententiam excommunicationis, quam autoritate apostolica nunc ferimus, secundo, tertiove commonitus si non destiterit, appellatione postposita tunc incurrat. Ad cujus rei evidentiam praesentem paginam sigilli nostri munimine roboramus. Datum Pragae in ecclesia S. Petri in vico Teutonicorum, praesente abbate montis Sion, praesentibusq. fratribus minoribus, aliisq. plurimis Religiosis, Anno Domini Millesimo Ducantissimo Quinquagesimo secundo XV. Calendas Julii.

(L. Sigilli
pendentis in
filis flavis
et rubris)

(Ex originali in archivio M. Crucig. Pragae.)

Alexander Episcopus, Servus Servorum Dei, dilectis filiis Priori et fratribus Hospitalis Sancti Francisci Pragenses: Ordinis Sancti Augustini ad Romanam Ecclesiam nullo medio pertinentis, Salutem et Apostolicam benedictionem.

Cum a Nobis petitur quod justum est et honestum, tam vigor aequitatis, quam Ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem Officii Nostri ad debitum perducatur effectum. Cum itaque sicut exhibita Nobis Vestra petitio continebat, Venerabilis frater Noster Pragensis Episcopus auctoritate literarum felicitis recordationis Innocentii Papae Praedecessoris Nostri Vobis Signum Crucis et Stellae duxerit concedendum: Nos vestris supplicationibus inclinati, quod ab eodem Episcopo provide factum est, ratum habentes et gratum, id auctoritate Apostolica confirmamus et praesentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostrae Confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei et beatorum Apostolorum Petri et Pauli ejus noverit sese incursum. Datum Anagaine XII. Calendas Julii Pontificatus Nostri anno secundo. (+. 1258.)

(L. Sigilli
pendentis in
fio serico.)

(Ex originali in archivio Mon. Crucig. Pragae.)

Innocentius PP. XII.

Dilecte fili salutem et Apostolicam benedictionem. Exposcit tuae devotionis sinceritas, ac morum promeretur honestas, ut ea quae a Nobis suppliciter postulas, affectu benevolo tibi concedamus. Cum itaque, sicut Nobis nuper exponi fecisti, sacer Ordo Crucigerorum cum rubea stella nuncupatus, sub regula S. Augustini Sedi apostolicae immediate subjectus et a nonnullis pontificibus Romanis, Praedecessoribus Nostris, videlicet Gregorio IX. Innocentio IV. Alexandro etiam IV. et Benedicto XII. approbatus, ab anno Domini Millesimo Ducentesimo trigesimo octavo in Regia civitate Pragensi in Bohemia institutus reperiatur, semperque non obstantibus tot temporum injuriis et revolutionibus, quae ob diversas haereses in regno Bohemiae saevierunt, constanter et continuo in Conventu seu Hospitali S. Francisci ad pedem Pontis vetero nuncupati etiam Pragensi, in vera orthodoxa fide catholica permanserit; ex quo autem Ferdinandus secundus Regnum praefatum recuperavit, sub eo et Successoribus ejus per Dei gratiam et Benedictionem ita assurexit, ut non tantum Hospitalitas erga Pauperes juxta institutum Ordinis laudabiliter et liberaliter exercentur, sed etiam cultus divinus a Religiosis Professis ejusdem Ordinis cum magno decore promoveatur novaque ejusdem Conventus seu Hospitalis ecclesia a te pro tunc dicti Conventus seu Hospitalis Priore tam magnifice erecta et a Bonae memoriae Joanne Friderico, dum vixit, Archiepiscopo Pragensi solenni ritu

secreta existat, ut excepta Ecclesia Metropolitana Pragensi nulli alteri intra Pragam cedat; in eaq. magnificentia fabricae ac ornatus interior et officiorum Divinorum Sacrificiorum cum solemnibus Musica spectantur, nec non in praefato Conventu seu Hospitali et Ecclesia huiusmodi duodecim sacerdotes praeter complures Clericos tam ad promovendum cultum divinum, quam exercendam Hospitalitatem erga Pauperes, quorum insignis semper est numerus, sub obedientia Generalis Magistri et Prioris Conventus permanent; Generalis vero Magistri dicti Ordinis dignitas sit valde conspicua, utpote Caput totius Ordinis per Bohemiam, Silesiam et Moraviam, cui, ut asseritur, competit conferre binas Praeposuras, binas Commendas, complures Decanatus et alia ecclesiastica beneficia cum cura et sine cura Religiosis suis in dicto Hospitali et Conventu Professis, in quos exercet Jurisdictionem quasi Abbatialem, proptereaq. ut dignitas huiusmodi decentius et honorificentius exerceri valeat: Nos igitur te Pbrum, qui ut etiam asseris, sexagesimum fere aetatis annum agis, ac in Theologia Mgr et Modernus Magr Gralis dicti Ordinis canonice electus existis, electionemq. de tui persona ut praesert. factam a Nobis confirmari obtinuisti, specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, nec non a quibusvis Excommunicationis, Suspensionis et Interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innotatus existis, ad effectum praesentium duntaxat consequendum harum serie absolventes et absolutum pene consentes, porrectis Nobis pro parte tua Super hoc supplicationibus inclinasti, ex Voto Congregationis Venerabilium Fratrum Nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium super ritibus Ecclesiasticis praepositorum, tibi tantum, et ad tui vitam tantam, ut tu, quamdiu vixeris, et ejusdem Ordinis Magister Gralis extiteris, mitre, Baculo et annulo, aliisque Insigniis Pontificalibus in dicti Conventus seu Hospitalis ac tui Ordinis, ac etiam in aliis de licentia tamen Ordinariorum Ecclesiarum, inter missarum alteramque Divinorum Officiorum solemnia acti, ac Missas aliaque divina officia solemniter celebrare, dummodo tamen inibi aliquis Antistes, vel sedis Apostolicae Legatus praesens non sit, vel si praesens existat, ejus ad id expressus accedat assensus, ac quascunque ecclesias et coemeteria tui ordinis sanguinis vel seminis humani effusione vel emissionem, aut aliter quomodolibet polluta eidem Ordini subjecta, aqua prius per aliquem Antistitem Catholicum, Gratiam et Communionem Sedis Apostolicae habentem, ut moris est, benedicta reconciliare, dummodo Ecclesiae et Coemeteria sint tantum benedicta et non consecrata et tamen ad id expressus Ordinarii et non alii accedat assensus, nec non omnia et singula indumenta et paramenta Ecclesiae, ornamentaque quaecunq. ac etiam Campanis, Campanas, Calices et portatilia Altaria aliisque quaecunq. et quomodolibet nuncupata, ad cultum divinum quomodolibet necessaria et oppna, in quibus tamen sacri Chrysmatis unctio non requiritur, et pro illis tantum rebus, in quibus sacri Chrysmatis unctio praeterea non adhibetur, etiam cum solitis solemnitatibus et ceremoniis libere et licite benedicere possis et valeas, plenam et liberam licentiam et facultatem Apostolica Autoritate tenere praesentium concedimus et impartimus: non obstantibus quibuscunq. Apostolicis etiam in synodalibus, Provincialibus, Generalibusq. Conciliis editis vel edendis specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, nec non Conventus seu Hospitalis ac Ordinis prorum etiam Ju-

presente confirmatione Apostolica vel quavis scriptura alia retracta, Statuta et Consuetudines, Privilegia quoque Indultis, etiam litteris apostolicis in contrarium praesentibus quomodolibet dispensationibus, quibus omnibus et singulis, etiam de illis partibus totis tenoribus specialibus prohibitionibus expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes tenore seu quavis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad haec servanda foret, illis aliis in quo robore permanentibus, hac vice duntaxat harum serie specialiter et expresse ac latissime et plenissime derogamus, exteriis contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctam Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die XV. Mjji MDCXCVI. Pontificatus Nostri Anno quinto.

Z knihy řádu křiž.: „Electiones Magistrorum
Generalium“ z r. 1700.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuum rei memoriam. In apostolice dignitatis solio et potestatis Plenitudine summa Redemptoris Nostri Clementia, merito licet imperiis obstituti, ad ea libenter intendimus, per quae provisionis nostrae auspiciis Conventus seu Hospitalis, insigniri eorumque Magistri Generales eis pro tempore praesidentes majoribus semper honoribus et dignitatibus praerogativa extolli et decorari valeant. Sane pro parte effecti filii Joannis Francisci Franchimont, moderni Magistri Generalis, Ordinis Crucigerorum cum ruhae Stella nuncupatorum; Ordinis Sancti Augustini Canonice Regularium, Civitatis Pragensis in Bohemia, Nobis nuper exhibita petitio continebat, quod supradictus sacer Ordo Crucigerorum Sedi Apostolicae immediate subiectus, a nonnullis Romanis Pontificibus, Praedecessoribus Nostri, videlicet felicitis recordationis Gregorio Nono, Innocentio IV., Alexandro etiam quarto et Benedicto duodecimo approbatus, ab anno Domini Millesimo Ducentesimo Trigesimo octavo in regia Civitate Pragensi in Bohemia institutus, non obstantibus tot temporum infirmitatibus et revolutionibus, quae ob diversas haereseos in Regno Bohemiae successerant, constantiter et continue in Conventu seu Hospitali Sancti Francisci ad pedem pontis veteris nuncupati, etiam Pragensis, dicti Ordinis in vera orthodoxa fide catholica permansit; ex quo autem Ferdinandus secundus Regnum praefatum recuperavit, sub eo et successoribus ejus per Dei Gratiam et Benedictionem ita assuravit, ut non tantum hospitalitas erga Pauperes juxta institutum Ordinis laudabiliter et liberaliter exerceatur, ita quod Archiepiscopus Pragenses, ab Haereticis bonis omnibus spoliatos, centum et pluribus annis in totam vel in partem aluit; sed etiam Cultus divinus et Religiosis Professis ejusdem Ordinis cum magno decore promoveatur, neque ejusdem Conventus seu Hospitalis ecclesia tam magnifice erecta, et a bonae memoriae Joanne Friderico, dum vixit, Archiepiscopo Pragensi solemniter consecrata existit, ut excepta Ecclesia Metropolitana Pragensi nulli alteri intra Pragam cedat, in eaque magnificentia fabricae ac ornatus interior et effluvia

divinorum officiorum cum solemnibus Musica spectantur, nec non in praefato Conventu seu Hospitali duodecim Sacerdotes praeter complures Clericos tam ad promovendam cultum divinum, quam exercendam Hospitalitatem erga Pauperes, quorum insignis semper est numerus, sub obedientia Generalis Magistri et Prioris Conventus permaneat; Generalis vero Magistri dicti Ordinis dignitas sit valde conspicua, utpote Caput totius Ordinis per Bohemiam, Silesiam, Moraviam et Poloniam, ac in Religiosos suos Jurisdictionem quasi Abbatialem exercent et in publicis Regni comitiis sessionem votumque atque praecedentiam ante omnes Praelatos Regulares et Visitatores quorumcumque Ordinum in perpetuum habeat, plurimisque aliis privilegiis decorata existat, proptereaque ut dignitas hujusmodi decentius et honorificentius exerceri valeat, aliqua speciali praerogativa a Nobis et Sede Apostolica condecorari non indignum videatur: Nos igitur, qui Conventum seu Hospitalium aliorumque locorum Ecclesiasticorum et Magistrorum Generalium decorem et venerationem summopere exoptamus, ipsum Joannem Franciscum modernum Magistrum Generalem dicti Ordinis Canonice electum, qui electionem de sui persona factam a piae memoriae Innocentio Papa duodecimo etiam Praedecessore Nostro confirmari obtinuit, et Conventum seu Hospitalium hujusmodi specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, ipsumque Joannem Franciscum a quibusvis Excommunicationis, Suspensionis et Interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a jure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum praesentium tantum consequendum harum serie absolventes, et absolutum fore censentes, ejus hac in parte Nobis desuper porrectis supplicationibus inclinati, ex voto Congregationis Venerabilium fratrum Nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium super Ritibus Ecclesiasticis Praepositorum, eidem Joanni Franciscio Magistro Generali et suis successoribus in dignitate Magistri Generalis dicti Ordinis legitime et canonice electis et intrantibus pro tempore existentibus, ut ipse et illi, quamdiu vixerint, et ejusdem Ordinis Magistri Generales extiterint, Mitra, Baculo, Annulo, Pastoralibus, aliisque Pontificalibus insigniis in dicti Conventus seu Hospitalis, ac sui Ordinis, seu etiam in aliis, de licentia tamen Ordinariarum ecclesiarum inter Missarum aliarumque divinorum officiorum Solemnia uti, ac Missas aliaque divina officia solemniter celebrare et Benedictionem solemnem post Missarum, Vesperarum, Matutinorum et aliorum divinorum officiorum Solemnia super Populum inibi tunc existentem, dummodo inibi aliquis Antistes seu Sedis Apost. Legatus praesens non fuerit, seu si praesens sit, ejus ad id expressus accedat assensus, largiri ac quascumque ecclesias consecratas et Coemeteria sanguinis vel seminis humani effusione vel emissionem, aut alias quomodolibet pollutas, eidem Ordini subjectas de licentia proprii Episcopi et cum aqua ab Episcopo benedicta reconciliare, nec non omnia et singula indumenta et paramenta ecclesiastica, ornamentaque quaecumque ac etiam Campanias, Campanas, Cruces, Vasa, Tabernacula et portatilia altaria, aliaque quomodolibet nuncupata, ad divinum cultum quomodolibet necessaria et opportuna, in quibus tamen sacri Chrysmatis unctio non requiritur, et cum solitis solemnitatibus, caeremoniis juxta decreta Generalia recolendae memoriae Alexandri PP. septimi, similiter Praedecessoris Nostri, circa usum portatiliam Praelatis Episcopo inferioribus concessam die Vigesima septima Mensis Septembris Anni ejusdem Domini Millesimi sexcen-

testis quinquagesimi Noni edita, libere et licite benedicere valeat, excepta tamen facultate conferendi Ordines Minores, Apostolica autoritate tenore praesentium concedimus et indulgemus plenamque et liberam omnimodam licentiam desuper impertimur, non obstantibus quibuscumque, etiam in Synodalibus Provincialibus, universalibusque Conciliis, editis vel edendis, specialibus vel Generalibus constitutionibus et Ordinationibus Apostolicis nec non Conventus seu Hospitalis et Ordinis praefatorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica vel quavis firmitate alia roboratis Statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque indultis, et litteris Apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet disponentibus, quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis illorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa ac individua, non autem per clausulas Generales idem importantes mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad haec servanda foret, illis alias in suo robore permansuris, latissime hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc Paginam Nostrae Absolutionis, Concessionis, Indulti et licentiae ac facultatis impertitionis infringere, vel eius usu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Romae apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicae MDCCCI. Sexto decimo Calendas Septembris. Pontificatus Nostri Anno I.

(
+
Clemens
Papa
XI
)

(Sigillum plumbeum pendens
in filis rubris et flavis.)

Aug. Iffana. V. Melchior m. p.
Cf. de Carolis. H. Majoris. A de Magistris m. p.

(Ex originali in archivio Crucigeror. cum R. Stella.)

Martius Palentius pro Magistris m. p.

JNNS. Pallavicini.
P. B. Mastagum m. p.
LL. Novell. Capell. Coad. m. p.
H. Cos. Cta. R. Paulinus.

(E collect. Bienenberg.)

VI.

Erb Klösterer Zellvater.

Wir Leopold etc. (lit.)

Behennen öffentlich mit diesem Brieff vnd thun Kund Allermenniglich, Wassmassen Vns-
der (lit.) Johann Christoph Freyherr von Leskowetz vnterthenigst zu vernemen
gegeben, Wie dass in dem vralten Stiff und Gotteshaus zur Seelaw, des Prae-
monstratenser Ordens, so von Vnsstem Lobseligsten Vorfahren Königen in Böhemb Sobieslao
dem Ersten vnd seiner Gemahlin Adelheide gestiftet, Wie auch von Vnsstem in Gott ruhenden
hochgeehrtesten Herrn Auhern Kaiser Ferdinando dem Anderten, Christmildisten angedenckhens,
aus dem Katzerisch Gewaltt erobert vnd besagtem Orden restituirt worden seye, allda nun der
Gottesdienst mit sonderbarem Eyster vollführet werde; dahero Er in Consideration seines obha-
benden Acht vnd Sechzigjährig hohen Alters vnd dass Er der Letzte dieses Namens vnd Stam-
mes, vmb sein und seines Eheweibs Seelenheyl besser vorzusehen, bewogen worden nach dem
Exempel seiner Vorfahren, dern Wappen-Gedächtniss vber zweyhundert Jahr in dem Chor dor-
tiger Kirchen zu finden, ihre Begräbnus daselbsten zu erwahen, zur dessen etwelcher Danck-
barkheit. Er selbigen Abbtten vnd Conuent zu Wappens Genossen dess Vralten, vnd an ihm gleich-
samb absterbenden Geschlechts deren von Leskowecz anzunehmen entschlossen, mit vnterthenig-
sten Bitt, Wir geruheten Ihme die Kays. vnd Königl. Gnade zuethuen, vnd dessen Leskoweczische
Stamb Wappen, mit erwehten Abbtens vnd Convents Wappen zu coniungiren vnd zu uereinbaren.

Wan Wir nun gnädigst angesehen vnd betrachtet haben die guete lobwürdige Inclination
vnd dass diss sein Johann Christophs Freyherrn von Leskowecz gehorsames Vorhaben zu des
Leskoweczischen Geschlechts Gedachtnuss gerichtet, Er auch mehrbesagten Stiff vberdiess in
andere Weege mehr Guets zu thun intentionirt, Alas haben Wir, Jedoch in dem Verstand, dass
Er der Letzte des Leskoweczischen Geschlechts, vnd auf allen Fall Saluo Jure Tertii in solche
Conjunction gnädigst eingewilligt, welche volgender gestalt formirt vnd eingerichtet: Alss mit
Nahmen ein quartirtes Schildt, dessen hintere Vntere, vnd fordere Obere Veldt blau- oder Lasur-
farb ist, in welchem jedem zwey kreuzweis vber einander ligende goldene Schlüssel, deren Lö-
cher auf die Kämpfe aber abwärts gekehrt zu sehen, auf dem Untern fordern, vnd oberm hinteren
Theil, so beede Roth- oder Rubinfarb, ligen gleicher gestalt Creizweis zwey weiss- oder Silber-
farbe etwas gebogene hölzerner Gabel, deren Zinckhen aber sich gewendet; in der Mitte diesses
Schildts stehet ein weisses Hertz- oder Brustschildlein, auf welchem ein Herzoghuettein, vnd
darein ein Einfacher gegen der Rechten Hand gewender ganz schwarz oder kohlenfarber Adler,
mit beeden von sich gestrekhten Krählen, ausgeschwungenen Flügel, auffgethanen Schnabel, roth
ausgeschlagener Zungen, neben dem Kopff dieses Adlers seindt zwey goldene Buchstaben, alss
zur Rechten ein S vnd zur Linkhen ein A zu sehen; ob diesem Schildt stehet auf der fordern
ein Gelb- oder Goldfarbe Inful, der hintern seiten vber ein halber, von obenherab vergult- vnd
gezihrt pastoral oder Bischoffsstaab, dessen Cron sambt seiner Rosen einwerths gekehrt, zwi-
schen diesen erscheint ob einem Gewölcklein die Bildnus der Hochgebenedeyten Mutter Gottes

Mariae mit fliegenden braunen Haaren, einem blau- oder Lasurfarben Mandel, Purpurfarb bekleidet, auff ihrem Rechten Arm das Sitzendes nahendes Jesu Kindlein haltend. Allermassen solches unirt- vnd geziertes Wappen hierinnen, vnd in der Mitte dieses Vassers Königlichs Diplomatis mit seinen Farben eigentlich ausgestrichen, geziert vnd abgemahlet ist. Mainen, setzen, ordnen vnd wollen, dass dieses obbesagtem Stiffes Seclaw, Jezig- vnd Künftige Abbtien vnd Conuent vorstehendes Wappen in gross vnd kleinen Insigeln, Fettschaften, Kleinodien, Goldt- vnd Silber, Begräbnussen, Gemälden vnd sonst an allen orten vnd Enden, nach ihren Ehrs, nothdarfften, Willen vnd Wohlgefallen in infinitum führen können, sollen vnd mögen, von Meniglich Vngehindert.

Gebiethen diessennach allen vnd ieden Vnsern nachgesetzten Obrigkeiten, Inwohnern vnd Vnterthanen, Wass hohen- oder Niedern Standts, Ampts oder Würden dieselbe seindt. Insonderheit aber Vnssem Königl. Statthaltern in Vnssem Erb Königreich Böhemb hiemit gnädigt, vnd wollen, dass Sie offüberührten Johann Christoph Freyherrn von Leskowecz, wie auch dass Stiff vnd Gotteshauss Seclaw bey dieser Vnserer Kays. vnd Königl. Begabung, Gnad, Zierde vnd Wappensvereinbahrung, ruhiglich verbleiben lassen, Sie darn nicht hindern, solliches Zuethuen gestatten, auff kheinerley Weis noch Weege, bey Vermeydung Vnserer schweren Straff vnd Ungnad vnd darzu einer nambhaften Poen von 50 Markh Lötiges Goldtes, die ein Jeder, so oft Er freventlich hierwider handlete, halb in Vnsere Königl. Boheimbsche Camer, die andere Helffte aber denen Jenigen, so hier wieder belaidigt wurden, Vnnachlasslich zu bezehlen, verfallen vnd schuldig sein solle, dass mainen Wir Ernstlich: Zu Vrkhund dieses Brieffs besigelt mit Vnssem Kays. und Königl. anhangenden grossern Insigel, der gegeben ist in Vasserer Statt Wien, den 15. Januaris Ao 1669.

Leopoldt m. p.
Jo. Hartvigius Comes de Nostitz m. p.
R. B. S. Canc.

Ad mand. Sac. Caes.
Regiae Maj^{ties} proprium
Adolf Vratislaw Graf von Sternberg m. p.
W. Pachta. m. p.

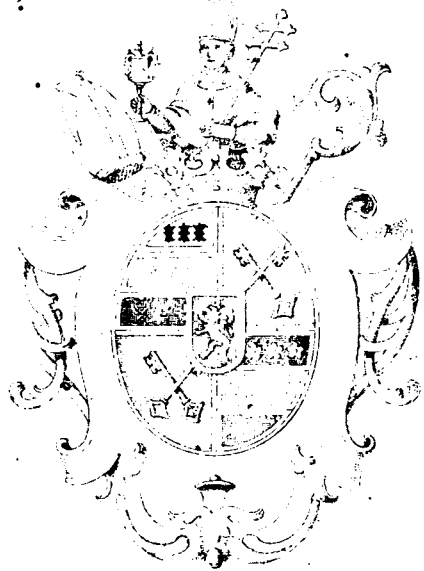
(Loco
Sig. pend.)

(Ex originali in archivio Siloén.)

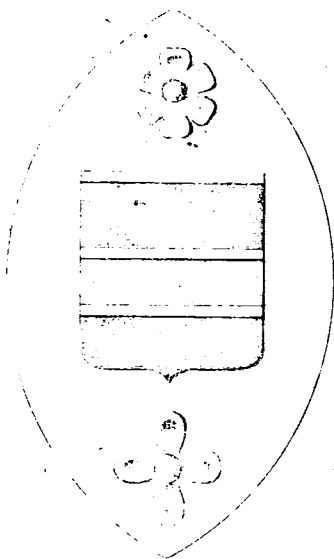
Přílohy.

- A. 1. Erb knížete arcibiskupa Praž.
 A. 2. Erb arcib. Praž. A. P. hr. Píchovského z r. 1767.
- I. Majestát na titul knížecí arc. Praž. 1603.
 B—K. Pečetí kapitoly metropol. na hradě Praž. z rozličných dob.
- II. Majestát na erb probošství na hradě Praž. z r. 1596.
 L. Erb probošství toho.
 M. 1. a M. 2.. Pečetí děkana na hradě Praž.
 N. Pečeť a erb kapitoly u Všech Svatých na hradě Praž.
 O. Pečeť veliká kapitoly Vyšehradské.
 P. Pečeť menší téže kapitoly.
 Q. Erb probošta Vyšehradského (hraběte K. z Martinic) z r. 1743.
 R. Pečeť kapitoly Staroboleslavské.
- III. Extrakt z knihy pam. arcijáh. Plzenského strany erbu.
- IV. List papež. nuntia Vergeria z r. 1534 faráři Plzenskému na užívání práva pontifikál.
 S. Pečetí kapitoly Kralohradecké.
 T. Pečeť arcijáhenství Polického.
 U. Erb převorství Maltezkého.
 W. Pečeť křížovníků s červenou hvězdou konventu Praž. z r. 1643.
 Z. Erb velmistra křížovníků s červenou hvězdou.
- V Čtyry listy na erb a pontifikalia řádu křížovníckému svědčící z roku 1252, 1258, 1696 a 1701.
 Aa. Erb kláštera Strahovského.
 Bb. Erb kláštera Břevnovského a Broumovského.
 Cc. Pečetí dvě kláštera v Kmauzích.
 Dd. Erb kláštera Teplického.
 Ee. Erb kláštera Želivského.
- VI. Majestát z r. 1669 na erb ten svědčící.
 Ff. Erb kláštera Oseckého.
 Gg. Erb kláštera Vyšebrodského.
 Hb. Erb někdy kněžay abbatyše ústavu šlechtičen u SS. Andělů v Praze.

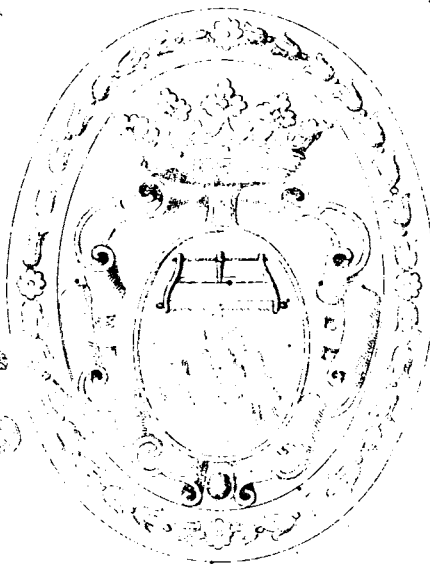
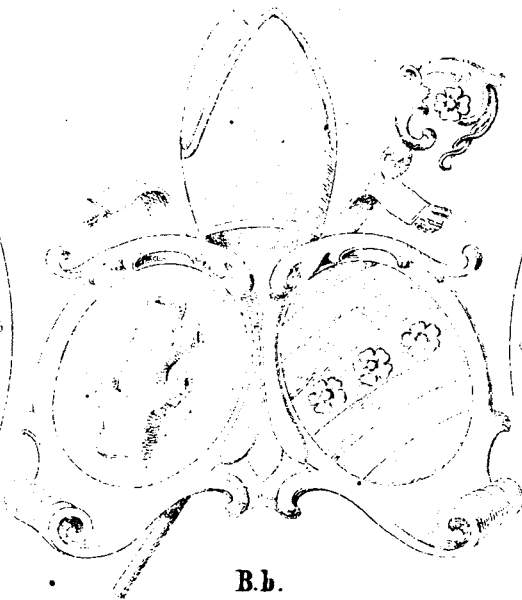
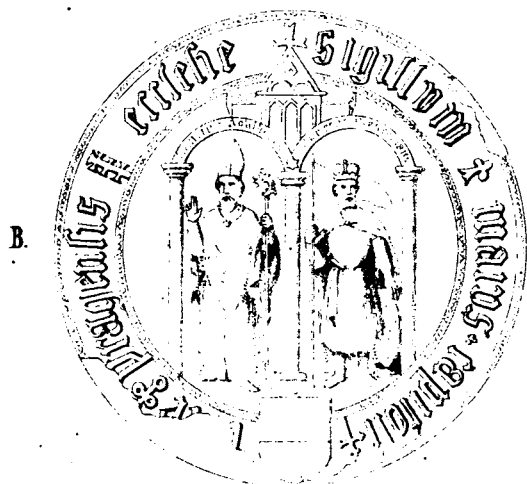
Aa.

A.1.

A.2.

C.1.

B.b.

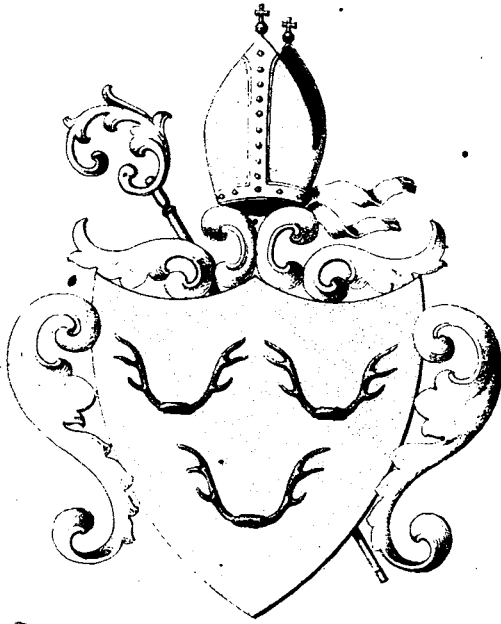
C.2.

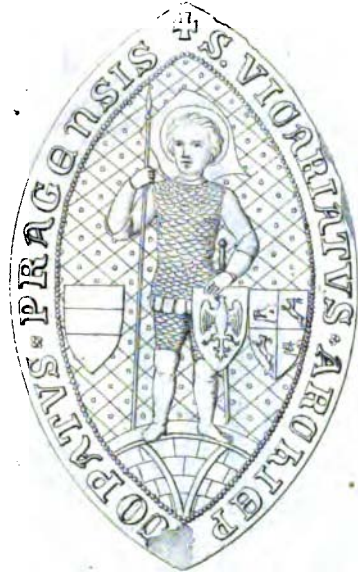
D.

D.d.

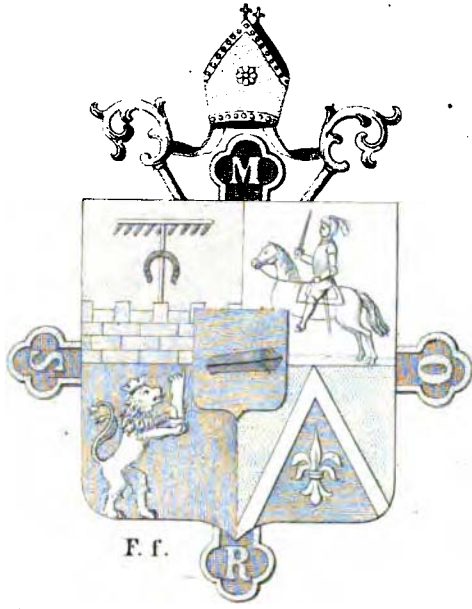
E.

E.e.

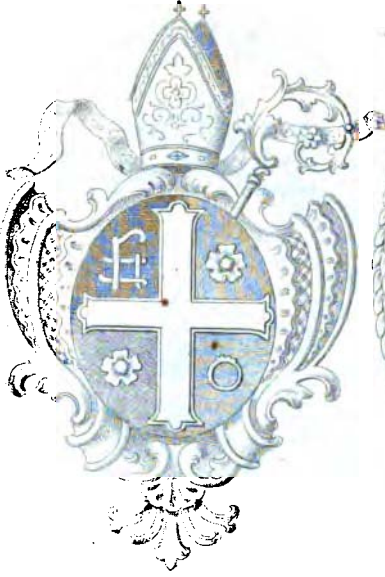
F.

F.f.

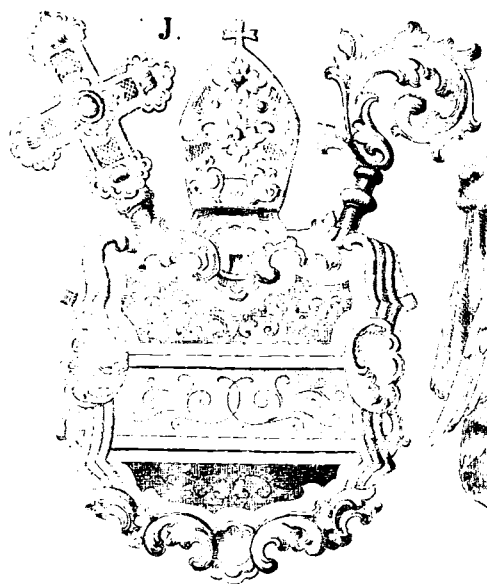
G.

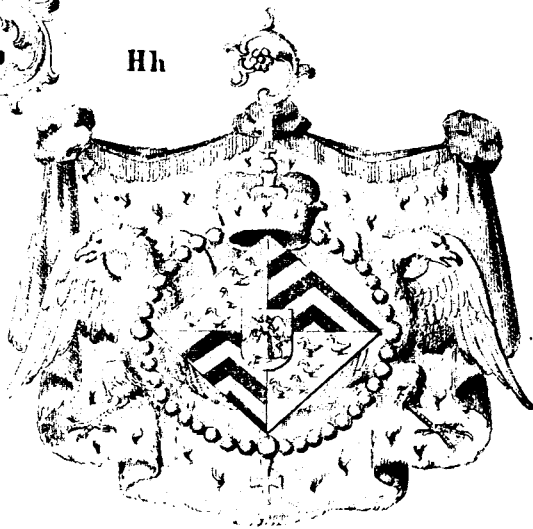
G.g.

H.

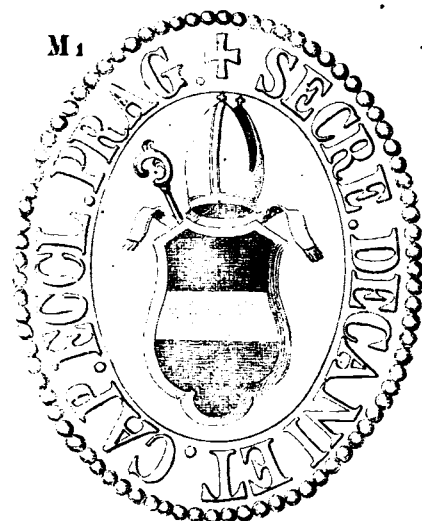
J

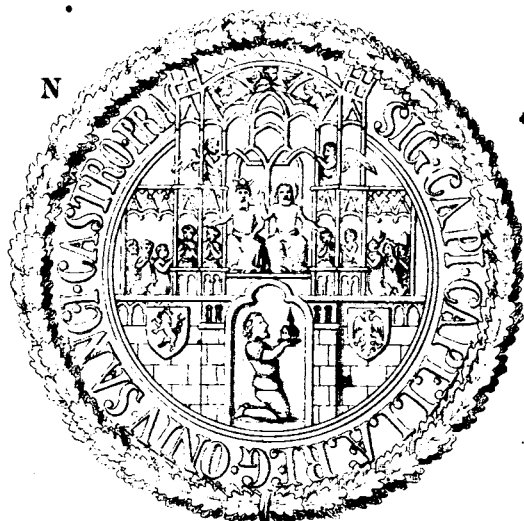
Hh

K

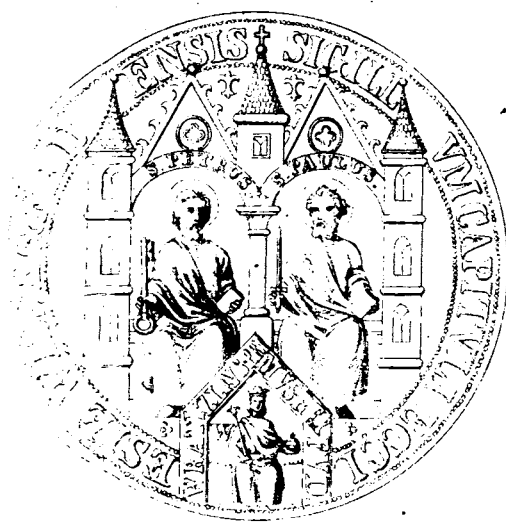
M1

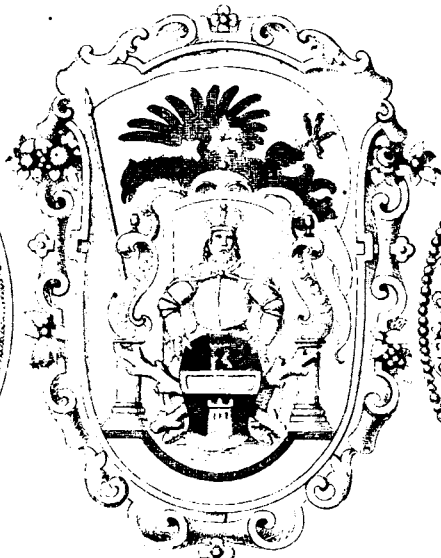
N

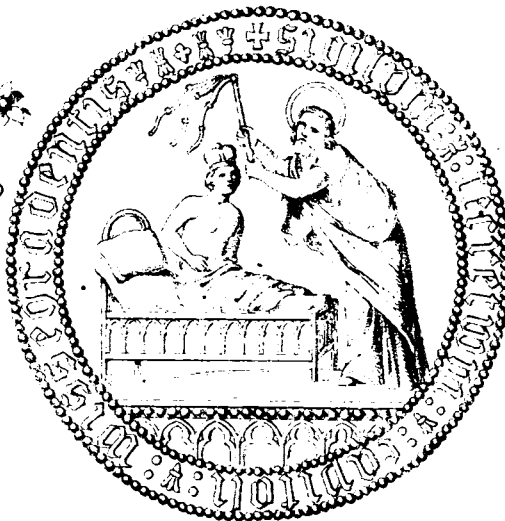
M2

O

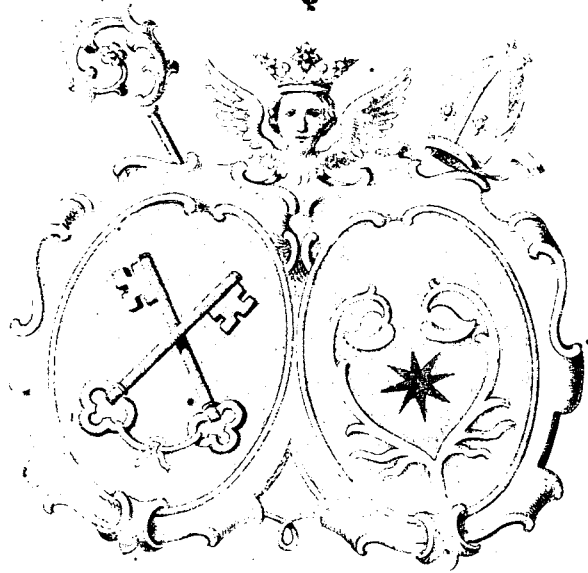

L

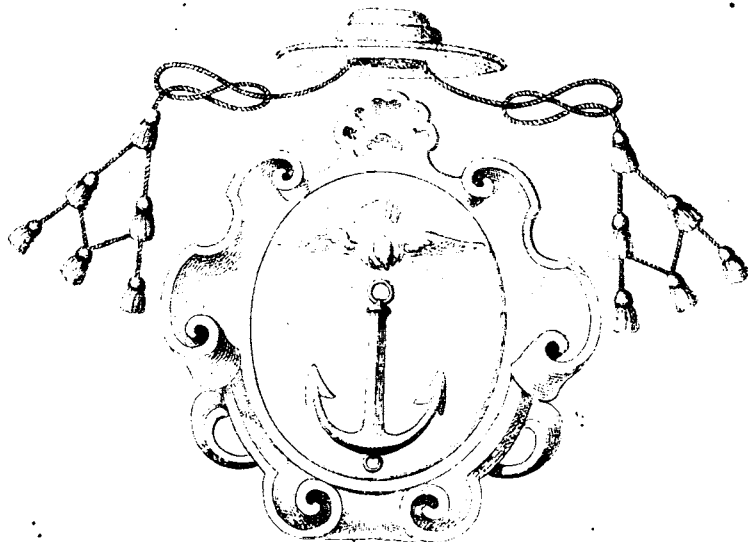

P

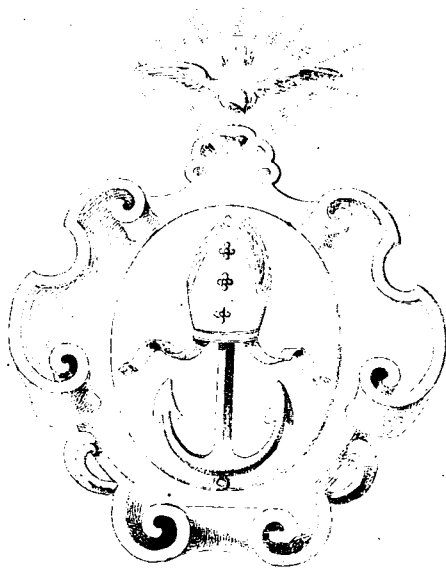
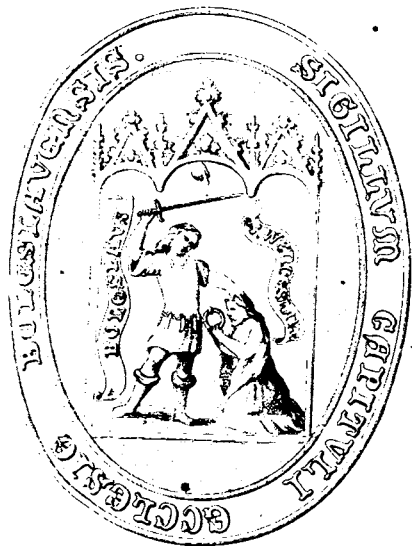
Q

Sb.

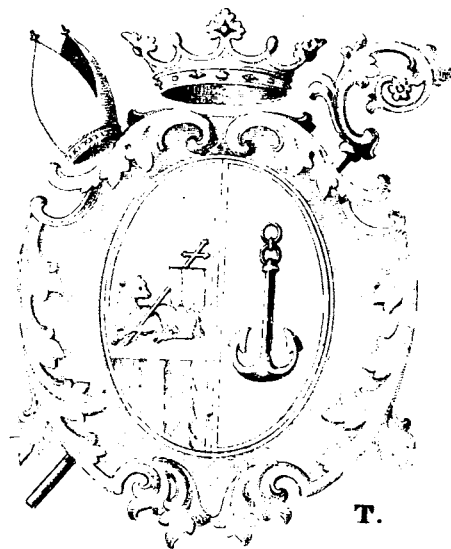

R

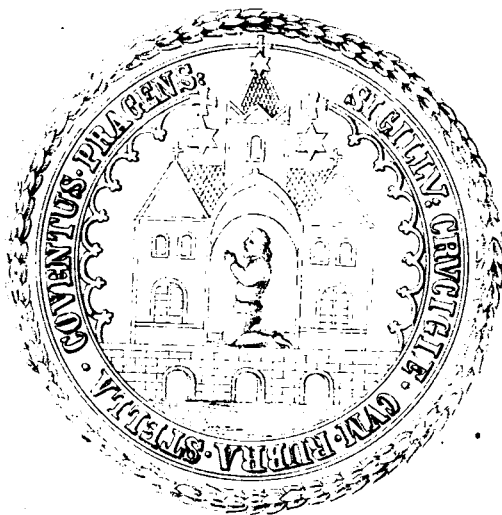

Sa.

T.

U

W

Z

